DERIO
UDALA / AYUNTAMIENTO

Derio 2030 estrategia

ORRIALDE KOPURUA: 74
HIZKUNTZA: EUSKARA
DATA: 2024 APIRILA

AURKIBIDEA

1. AURKEZPENA 4

2. ERREFERENTZIAZKO DOKUMENTUAK ETA PLANAK 8

3. DIAGNOSTIKOA 12

4.1 DERIO #LURRALDEA ETA JASANGARRITASUNA 13

4.2 DERIO #HERRITARRAK 28

4.3 DERIO #ANTOLAKUNTZA ETA GOBERNU ONA 46

4. AMIA ANALISIA 55

5. PLANAREN EGITURA 58

5.1 ILDO ESTRATEGIKOAK 59

5.2 DERIO #LURRALDEA ETA JASANGARRITASUNA 62

5.3 DERIO #HERRITARRAK 66

5.4 DERIO #ANTOLAKUNTZA ETA GOBERNU ONA 69

DERIO
UDALA / AYUNTAMIENTO

AURKEZPENA

Derioko Argazki Taldea (DAT)

"2030 Agenda pertsonen, planetaren eta oparotasunaren aldeko ekintza-plan bat da. Askatasunaren kontzeptu zabalago baten barruan bake unibertsala indartzea ere badu helburu. (...) Era berean, pertsona guztien giza eskubideak gauzatu nahi ditu eta baita generoen arteko berdintasuna eta emakume eta neska guztien jabekuntza lortu ere."

Hauek dira Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren hitzaurreari hasiera ematen dioten hitzak. Erabaki irmoa da, eta Nazio Batuek (NBE) pasa den mendeko laurogeita hamarreko hamarkadaz geroztik giza garapenaren eta garapen iraunkorraren alde garatutako eztabaidak eta ahaleginak amaitzen ditu, haren dimentsio nagusiak kontuan hartuta.

Europar Batasunak ere 2030 Agendaren aldeko konpromiso irmoa azaldu du eta konpromiso horrekin bat egin du Euskadik ere, eta tokiko agintariak, gizarte zibila eta enpresa-sektorea ere konpromiso horri lotuta daude.

Tokikoaren lidergoa

2030 Agendak garapen iraunkorra planifikatzeko esparru homogeneoa eskaintzen die administrazioko maila guztiei. Udalerrien kasuan, hainbat politika sektorial integratzen dituen 2030 Agendak garapen iraunkorrari laguntzen dioten politikak koordinatzeko eta zeharkakotzeko behar den aldaketa eragin dezake.

2030 Agendaren inplementazio-prozesua ikaskuntza bat da berez: inoiz ez da ezarri, inongo herrialdetan, hainbesterako garrantzia duen izaera eraldatzaile, integratzaile eta berritzailea duen agendarik.

Derioko Udalak konpromiso sendoa du 2030 Agendaren ikuspegiarekin, espirituarekin eta martxan jartzearekin, GJHak errealitate bihurtzeko borondatearekin, eta horretan ari dira lanean 2021. urteaz geroztik.

2030 Agendak gure udalerriaren etorkizunaren funtsezko erreferenteetako bat izan behar du, guretzat eta etorkizuneko belaunaldientzat nahi dugun mundua definituz; izan ere, horiek ez dute eraginik sisteman, ez baitute botoa ematen, ez kontsumitzen, eta, hala ere, haiek ordainduko dituzte gure gaurko jardueren ondorioak.

2030 Agendarekiko konpromisoak epe luzerako ikuspegia eskatzen du eta jasangarritasuna bere zentzurik zabalenean sustatu behar da. Garapen Jasangarrirako Helburuak (GJH) benetako eraginen palanka gisa hartu ahal izango dira, baldin eta erakunde-maila guztiek adostasuna lortzen badugu 2030 Agenda gure politika publikoen funtsezko erreferente gisa onartzeko, eragile guztien ekintza itunduarekin, batez ere enpresenarekin, zeinaren zeregina funtsezkoa baita GJHek ekoizpen- eta kontsumo-ereduetan, gizarte- eta ingurumen-balioa sortzean, gure planeta zaintzean, enplegu egokian eta desberdintasunen aurkako borrokan sortzen dituzten eraldaketetan.

Adostasun horrek ez du alde batera utzi behar, noski, une bakoitzean GJHetan aurrera egiteko politika egokienen eta eraginkorrenen inguruko eztabaida. Talde politikoen arteko adostasun-bide horrek, zenbait udal-ekimenetan islatuta dagoenak, irekitzen den prozesuari indar politiko ukaezina ematen dio.

Derio, Bilborako eta Bizkairako atea

Asua ibaiaren magalean eta konfigurazio modernoa duen udalerria izanik, bere historia sekularrean zehar Derio Mungia eta Bilbo artean izan da, horien baitan izan baita kontu eta arrazoi ezberdinen arabera.

Uribeko Merindadearen Elizatea, eskualde horretakoa baita, Derio eta bere herrigunea, 4 koadranteko lauki gisa, Txorierriko Haranaren ardatz nagusi gisa eratzen dira, Bilbo-Bizkaia lurraldearen sarrerako ate gisa eraikitako bidegurutzea.

Historia ibiltaria du udalerriak, Zamudiorekin eta Bilborekin XX. mendean egindako bat-egiteen ondorioz. Gaur egun, Deriok egunero erakusten du bere izaera lasaitasunetik, balio handiko bizi-kalitateak eta tamaina ertaineko udalerri batek ematen duten

baretasunetik. Izan ere, herri txiki baten lasaitasunarekin bizi da, non jende guztiak elkarren artean ezagutzen den eta udalerri handiagoen zerbitzuez gozatzen duen.

Ingurune bikain batean kokatua eta zentralitate estrategiko batetik, Deriok Bilbo Metropoliko eta Euskadiko zenbait bereizgarri esanguratsu hartzen ditu, hala nola, Seminarioa, Parke Teknologikoa edo Bilboko Hilerria. Gainera, aireportura joateko atea ere bada.

Barazki saltzaileak eta bestelako kontuak

Eta 'berrikuntza' horiek guztiak batzen dira, errezeta goxo bat izango balitz bezala, barazkiak saltzen zituzten emakumeak ('vendejera') protagonista duten istorio batekin. 'Vendeja' hitza baserritarrek hirietan edo herri handietan saltzen zuten guztiari deitzen bazitzaion ere, normalean, hitz hori "baserritarrek otar handietan azokako plazara saltzera ekartzen dituzten barazkiak" izendatzeko erabiltzen zen (Emiliano de Arriaga – "Lexicón etimológico, naturalista y popular del bilbaíno neto" – 1896). Hortaz, 'vendejera', jakina, vendejak plazako saltokietara eraman eta saltzen zituzten emakumeak dira.

Gizonak lurra lantzen geratzen ziren bitartean, emakumeek Derio eta Txorierriko eta beste eskualdeetako udalerrien artean zen bide luzea egin behar izaten zuten, oinez edo astoaren gainean eta, ondoren, 'hildakoen trenean' goizeko 3retan edo 4tan esnatuz merkatura goiz iristeko eta salgai guztia prezio onean saldu ahal izateko.

Eta horien guztien artean, Derion emakume horien adierazle handienetako batzuk aurki ditzakegu, hala nola, Carmen Zubiaur esne saltzailea edo Eustakia Orroño, Carmen Aurrekoetxea, Maria Ester Aurrekoetxea, Josefina Larrabeiti, Irene Orroño, Eva Meabe, Elisabette Torrontegi, Marí Jesús Atxutegi, Ana María Aurre, Pilar Torrontegi, Florencia Zubieta, Begoña Ormaetxe, Antonia Bolumburu, María Ángeles Torre, Lorenza Larrabeiti, María Pilar Guzmán, Sagrario Zubieta, Miren Elorriaga, Edurne Lekanda, Juani Amondarain, Trinidad Oruetxebarria, Teodora Torrontegi, Dominga Atela, María Zamalloa,

Derioko Argazki Taldea (DAT)

Josefina Zapatero, Mari Carmen Llona, Ramona Bilbao, Begoña Bolumburu eta Hilari Petralanda.

Izan ere, emakume horiek guztiek Derio izan duen eraldaketa ezagutu eta bizi izan zuten haien azalean. Haien arbasoak bezala, bizitza osoa eman zuten landa ardatz zuen Derion, baina urteak aurrera egin ahala udalerrian industriak eta zerbitzuek indarra hartzen zutela ikusi zuten Magefesa edo Olarra bezalako enpresen eskutik. Haien baserriei esker, Derioko historiaren muina, Derioko hainbat belaunaldik jan ahal izan zuten udalerria hazten hasi zenean behin gerraostea pasata.

Emakume horiei esker industria boomak erakarrita udalerrira iritsi ziren hainbat bizilagunek haien janaritegiak betetzea lortu zuten. Langilez osatutako familiak ziren eta horientzat eraiki ziren lantzeko lurrak ez zituen San Miguel auzoa. Horrela, emakume horiek beren produktuak udalerrian bertan saltzen hasi ziren, Bilbora edo beste udalerri batzuetara joan beharrik gabe.

Beren garaira aurreratu ziren emakume horiek jasangarritasun konprometituaren adibiderik onena dira: konprometitutako emakumeak (GJH5), gogor lan egin zutenak (GJH8) jaio ziren udalerrian (GJH15) eta oso garai latzetan (GJH1) bere herrikideak elikatzeko (GJH2). haien lanari esker Derio, gau egun bizi-kalitate maila altua duen (GJH11) udalerria da.

Emakume horiek 2030 Agenda osatzen duten helburu bakoitzari egindako ekarpenen inguruan hitz egiten jarrai genezake. Izan ere, euskararen aitzindariak eta defendatzaileak ere izan ziren (GJH18). Horri esker, gure hizkuntza bizirik iraun zuen garai gogor eta arriskutsuenean. Baina emakume horie egin ahal zaien omenaldirik onena txosten hau irakurtzen jarraitzea da eta, bertatik abiatuta, Derioko Udalarekin elkarlanean aritzea Garapen Jasangarriko Helburuen bidez haien izpiritua bizirik mantentzeko.

2. ERREFERENTZIAZKO DOKUMENTUAK ETA PLANAK

Aginte-plana

- 01 POBREZIA DESAGERTZEA
- 02 GOSERIK EZ IZATEA
- 03 OSASUNA ETA ONGIZATEA
- 04 KALITATE ONEKO HEZKUNTZA
- 05 GENERO-BERDINTASUNA
- 06 EDATEKO URA ETA SANEAMENDUA
- 07 ENERGIA ESKURAGARRI ETA EZ-KUTSATZAILEA
- 08 LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
- 09 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
- 10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
- 11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK
- 12 EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUA
- 13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA
- 15 LEHORREKO BIZITZA
- 16 BAKEA, JUSTIZIA ETA ERAKUNDE SENDOAK
- 17 ITUNAK, HELBURUAK LORTZEKO
- 18 KULTURA- ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

Tokiko Agenda 21 Plana

- 01 POBREZIA DESAGERTZEA
- 02 GOSERIK EZ IZATEA
- 03 OSASUNA ETA ONGIZATEA
- 04 KALITATE ONEKO HEZKUNTZA
- 05 GENERO-BERDINTASUNA
- 06 EDATEKO URA ETA SANEAMENDUA
- 07 ENERGIA ESKURAGARRI ETA EZ-KUTSATZAILEA
- 08 LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA
- 09 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA
- 10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
- 11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK
- 12 EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUA
- 13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA
- 15 LEHORREKO BIZITZA
- 18 KULTURA- ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

HAPO

- 03 OSASUNA ETA ONGIZATEA
- 06 EDATEKO URA ETA SANEAMENDUA
- 10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA
- 11 CIUDADES Y COMUNIDADES SOSTENIBLES
- 13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA
- 15 LEHORREKO BIZITZA

Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP)

- 03 OSASUNA ETA ONGIZATEA
- 07 ENERGIA ESKURAGARRI ETA EZ-KUTSATZAILEA
- 11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK
- 13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA
- 15 LEHORREKO BIZITZA

Derio 2023+ Ziklo Plana

- 03 OSASUNA ETA ONGIZATEA
- 11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Hiri Mugikortasun Iraunkorraren Plana (HMIP)

- 03 OSASUNA ETA ONGIZATEA
- 11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Plana

- 05 GENERO-BERDINTASUNA

Aparkalekuaren azterketa. Derio lasaitzeko proposamenak.

11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Mugikortasun jasangarriko ordenantza.

03 OSASUNA ETA ONGIZATEA

11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Derioko udalerriko aisialdiko baratze ekologikoak arautzen dituen ordenantza.

02 HAMBRE CERO

Kirolarientzako bidaietarako eta dietetarako laguntzak norgehiagoka bidez emateko ordenantza.

03 OSASUNA ETA ONGIZATEA

Animaliak edukitzea eta babestea arautzen duen ordenantza.

03 OSASUNA ETA ONGIZATEA

Ordenantza eta oinarri arautzaileak, ahal dela Derioko udalerrian erroldatuta dauden langabetuak adingabeak zaintzeko kontratazioarako laguntzak emateko.

04 KALITATE ONEKO HEZKUNTZA

Ostalaritzarako eta merkataritzarako lurzoruaren okupazioa arautzen duen ordenantza, jabari publiko eta pribatuko erabilera publikoko kasuetan.

10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

Udal Etxebizitza Tasatua arautzen duen ordenantza.

10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

Jada eraikita dauden eraikinetan igogailuak jartzea arautzen duen ordenantza.

11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Industrialdeetan, enpresa guneetan eta parke teknologikoetan hondakinak biltzeko sistema arautzen duen ordenantza.

09 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA

Hiri-diagnostikoa genero-ikuspegitik.

05 GENERO-BERDINTASUNA

Txorierriko Zerbitzuen Mankomunitateko Euskara Plana.

18 KULTURA- ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

BFAk Derion duen errepide-sarearen zarata-mapak.

03 OSASUNA ETA ONGIZATEA

Hiri hondakin solidoen kudeaketa arautzen duen ordenantza.

13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA

3. DIAGNOSTIKOA

#LURRALDEA ETA JASANGARRITASUNA

#HERRITARRAK

#ANTOLAKUNTZA ETA GOBERNU ONA

#LURRALDEA ETA JASANGARRITASUNA

ILDO ESTRATEGIKOA #1

Uraren kalitatea bermatzea eta kontsumo iraunkorra zaintzea.

06 EDATEKO URA ETA SANEAMENDUA

ILDO ESTRATEGIKOA #2

Derio energetikoki jasangarria den udalerri bihurtzea.

07 ENERGIA ESKURAGARRI ETA EZ-KUTSATZAILEA

ILDO ESTRATEGIKOA #3

Derio udalerri jasangarria eta irisgarria izatea lortzea.

11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

ILDO ESTRATEGIKOA #4

Udalerrian kontsumo eta ekoizpen jasangarria bermatzea.

12 EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUA

ILDO ESTRATEGIKOA #5

Derio klima-aldaketaren aurrean.

13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA

ILDO ESTRATEGIKOA #6

Udalerriko biodibertsitatea babestea, mantentzea eta lehengoratzea.

15 LEHORREKO BIZITZA

ILDO ESTRATEGIKOA #1

Uraren kalitatea bermatzea eta kontsumo iraunkorra zaintzea.

06 EDATEKO URA ETA SANEAMENDUA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)

Derio Kantauriko ekialdeko barruti hidrografikoan dago. Udalerritik igarotzen den ibilgu nagusia Asua ibaia eta haren zenbait adar dira, besteak beste, Aiartza erreka, Errakatxueta erreka eta Karetxo erreka.

Derioko sare hidrologikoa batez ere Asua ibaiaren arroko erreka eta isurketek osatzen dute. Iparraldeko mugan azalera txiki batek bakarrik isurtzen ditu urak Olgetako arrora eta Araunotegiko arrora. Udalerri osoa Ibaizabaleko unitate hidrologikoaren barruan aurkitzen da, iparraldean dagoen aipatu eremu txiki hori izan ezik, Butroeko unitate hidrologikokoa baita.

Mota askotako ur-aprobetxamenduak daude udalerrian (bereziki iturburuak eta putzuak), erabilera desberdinetarako erabiltzen direnak (hiriko hornidura, nekazaritza eta abeltzaintza, etxeko erabilera eta ureztaketa).

Derioko udalerriko lehen eta bigarren mailako sarean edateko uraren hornidura eta hondakin uren saneamendua kudeatzeaz arduratzen den erakundea da Ur Partzuergoa.

2022an ur-biltegi berri bat jarri da Arxandan, zenbait udalerritan eta Bilboko zenbait auzotan ura segurtatzeko, besteak beste, Derioko eremu bat. Instalazio berri horri esker, 24 orduz etengabeko hornidura bermatuko zaie, adibidez, Derioko Lobaga auzoko biztanleei.

Hurrengo orrialdean den mapan azaltzen diren puntu horiak udalerriaren zatirik handienari zerbitzua ematen dioten ur-andelak dira. Aipatu andelak Mantuliz eremuan aurkitzen dira eta nagusiena hegoaldean den hori da.

Mapan gorriz azaltzen den eremua eremu industriala da eta Partzuergoaren sare nagusiarekin hornitzen da.

Azkenik, berdez azaltzen den eremua Ugaldeguren poligonoa da eta, Lobaga ingurunea bezala, Zamudiotik hornitzen da.

Eustaten 2019. urteko datuen arabera, Derioko udalerrian kontsumorako uraren osasun kalifikazioa ona da.

Uraren eskaera orokorra 163,66 litrokoa da biztanleko eta eguneko.

Azken 18 urteetan uraren kontsumoa 62,83 litrotan jaitsi da biztanleko eta eguneko.

Ur-hornidurako sistemaren errendimendu-indizea 2005. urtean % 25,22koa zen.

ILDO ESTRATEGIKOA #2

Derio energetikoki jasangarria den udalerri bihurtzea.

07 ENERGIA ESKURAGARRI ETA EZ-KUTSATZAILEA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP)

Derioko Udalak, luminariak Modernizatzeko Planaren bidez, oso apustu sendoa egin du jasangarritasunaren, energia-eraginkortasunaren eta ingurumenaren alde eta Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Planaren (KEJEP) bidez udalerri erreferente bihurtu da eremu horretan.

Udalaren energia-diagnostikoan, Udalaren hasierako egoera ezarri zen energia-kontsumoei dagokienez, eta ondorioztatu zen argiteria publikoaren kontsumo elektrikoak Udalaren kontsumoaren % 61 zirela, eraikinen kontsumoa % 39 zen bitartean.

KEJEParekin batera, Udalak hainbat udal eraikinen energi auditoretza eta ziurtagiriak egin ditu, besteak beste, eskola, udala, kultur etxea, kiroldegia eta Larraberri baserria. Udal-eraikinen kontsumoa argiteria publikoarena baino txikiagoa izan arren, udal-eraikinek dute emisio gehienen ardura.

Luminariak Modernizatzeko Planaren lehen helburua energia-eraginkortasuna hobetzea da, berotegi-efektuko gasak murriztuz. Bide batez, erabilera berriak dituzten argiak aldatzean eta auzotarren segurtasuna bide publikoan argiztapena handituz bermatzean, energia-kontsumoa % 50 eta % 70 artean aurreztea lortzeaz gain, bide publikoko segurtasuna hobetzea dakar.

Jarraian, azken urteotan energia-eraginkortasunaren alorrean egin diren zenbait jarduketa zehazten dira:

- 2022. eta2023. urteen bitartean: Udalerriko 1.407 argi-punturen argiztapena instalatu eta ordeztu da, bizitegi-eremuan (hirikoa eta barreiatua) LED argiak jarrita. Era berean, zonetako argiteria publiko guztia ordeztea aurreikusten da, eta etxebizitzagunetako jarduketekin bukatuko da.
- Zehazki, 2022. urtean honako argi-puntu hauek instalatu dira:
  * 6 baserri
  * 19 larrabarri – urbasa
  * 8 igerilekuetako bidea
  * 6 Gaziane
  * 44 mungialde
  * 53 astikene
  * 14 gaztelumendi
  * 3 berri urbasa
  * 10 mungialde atzealdea
  * 4 herriko plaza

  * 10 argi-puntu berri jartzea eta 34 luminaria LED argi-bonbillekin ordezkatzea Urbasan, Larrabarri Ibilbidean, Mungialde Etorbidean eta Gaztelumendi plazan.

- 2021. urtean:
  * Argiteria publikoko 81 argi-punturen ordez LED argi-bonbillak jartzea hiru eremutan: Gorbea kalean eta inguruetan, Uribe parkean, Larrabarri kalean eta inguruetan, 23, 41 eta 17 luminaria ordeztu baitira.

Hobetutako puntuen artean, honako hauek nabarmentzen dira, besteak beste: Maurikobaso eta Doneztebeko bideak, Landabarri pasealekua, Mungialdeko zebrabideak, Uribe, Errementariñe eta Aldekone Goikoa kaleak, San Miguel plaza eta Txorierri etorbideko institututik gertu dagoen autobus geltokia. Era berean, baserritarrek ere jaso zituzten argien modernizazio plan horren onurak, baserrietara sartzeko 18 puntutako argiak ordezkatu baitziren, eta beste bi argi-foku berri ere jarri ziren.

Argiteria publikoko 80 argi baino gehiago LEDekin ordeztea hiru gunetan: Gorbeia kalean eta inguruetan, Uribe parkean eta Larrabarri kalean eta inguruetan.

Bestalde, Udalak entxufatzeko moduko auto hibrido bat erosi du udaltzainentzat, ingurumena babestearen alde eginez, CO^2 emisioak nabarmen murriztuz, bai eta funtzionamenduaren ondoriozko kontsumoak eta mantentze-kostuak ere. Gainera, Poliziako langileak prestakuntza-ikastaro bat egiten ari dira ibilgailu hibridoak eraginkortasunez gidatzeko.

Derioko erdiguneak nahiko etxebizitza zaharrak ditu, eta irisgarritasuna eta energia-eraginkortasuna hobetzeko jarduketa bat beharko luke.

ILDO ESTRATEGIKOA #3

Derio udalerri jasangarria eta irisgarria izatea lortzea.

11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Derio 2023+ Ziklo Plana
Hiri Mugikortasun Iraunkorraren Plana (HMIP)
Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP)
Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)
Aparkalekuaren azterketa. Derio lasaitzeko proposamenak
Mugikortasun jasangarriko ordenantza
Jada eraikita dauden eraikinetan igogailuak jartzea arautzen duen ordenantza

Derio hiri- eta egoitza-izaerako udalerria da, bizi-kalitatearekin bizitzeko erakargarria, jasangarria, irisgarria eta inklusiboa. Herri aktiboa eta modernoa da, azpiegitura eta zerbitzu egokiak ditu eta Bilbotik gertu dago. Oso udalerri erakargarria, erosoa, lasaia eta segurua da, bai bizitzeko, bai lan egiteko.

Derioko biztanleria ia % 30ean hazi da 2005. eta 2020. urteen artean eta familien kopurua % 48an hazi da. Horrek hazkunde urbanistiko garrantzitsua eragin du.

Udalerriaren hazkundea mugatua da komunikazio-azpiegituren (autobia eta aireportua), hirigintza-oztopoen, industrialdeen eta muga geografikoen (Zamudio eta Loiu) baldintzatzaileengatik.

Derio Hiri Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO) prestatzen ari da. 2021ean hasi zen HAPO berria egiteko prozesua, udalerriko etorkizuneko garapenen irizpideak zehaztuko dituen hirigintza-esparruaren erreferentziazko dokumentua. Prozesu luzea da, eta behin betiko onartzea, 7.000 biztanletik beherako udalerria denez, Bizkaiko Foru Aldundiaren esku dago. HAPO hau egiteko, herritarren partaidetza aintzat hartu da eta biztanleen inplikazioa kontuan hartu da udalerriaren hirigintza-etorkizuna elkarrekin diseinatzeko.

Horrela, HAPOren prozesuan heritarrengandik jasotako ekarpenei dagokionez, adostasun gehien jaso dituzten gaien artean HAPOk industrialdeen, teknologia-parkearen eta hiriguneen arteko komunikazioa hobetzearen beharra azaltzen da, garraio publikoaren, bidegorrien eta oinezkoentzako ibilbideen bidez, bai eta oinezkoentzako eskola-ibilbide seguruak bermatzeko jarduketak ere. Udalerrian diren garraiobide ezberdinen arteko (tren geltokia, autobus geltokiak...) komunikazioa bidegorrien eta oiezkoentzako bideen bidez hobetzeko beharraren inguruan ere adostasun-maila altua dago: biztanleen % 5 inguru bakarrik azaldu da horrelako jarduketen aurka.

Espazio publikoari dagokionez, herritarren artean akordio orokor bat dago udalerriko parke edo berdegune nagusiak edo garrantzitsuenak handitzeko, hurbileko espazio

libreak handitzeko (haurrentzako parkeen plazak, etab.) eta hirigunetik urrun dagoen espazioren bat aisialdirako, jolaserako edo kirolerako egokitzeko.

Kultura-, osasun-, asistentzia-, kirol- eta administrazio-ekipamenduei dagokienez, herritarren iritziz, nahikoak dira, baina laguntza-ekipamendu baten beharra antzematen da, adibidez, adinekoen egoitza bat.

Mugikortasunari dagokionez, udalerriaren kokapena egokia da eta ondo komunikatura dago errepidez zein garraiobide publikoaren bidez (trena eta autobusa).

2020. urtean Mugikortasunaren inguko diagnostikoa amaitu zen. Aipatu txostenak Derioko herritarren mugikortasun-ohituren argazki argi bat eman zuen. Ondoren, udalerriaren Hiri Mugikortasun Iraunkorraren Plana (HMIP) prestatu zen.

HMIP eta lanketa prozesuan den HAPO dira Derioko udalerria zehazteko dauden erabaki-tresna nagusiak.

Derio 2023+ Ziklo Plana diseinatu da udalerrian bizikletaz egiten den mugikortasuna laguntzeko, Ingurumenaren aldetik Baketsua den Eremua (IBE) mugatuz. Aipatu planaren xedeak dira Derioko erdigunea bizikletaren erabilerarako egokitzea eta bizikleta hiri-bilbean integratzea eta egituratzaile gisa jardungo duen txirrindularitza-sare espezifiko batekin osatzea, lehendik dagoena berrikustearekin eta egokitzearekin batera.

Une honetan, Deriok 7.176,5 metro bizikleta-bide ditu erabilgarri, eta horietatik 6.709 metro IBEaren barruan aurkitzen dira. Testuinguru horretan, IBEk mugatutako esparruaren barruan, 3.631 metro gehiago eraikitzea planteatzen da. IBEtik kanpo, Derioko Bizikleta-sareak IBEtik abiatuta bestelako interesguneekin bat egingo duten konexioak izango ditu, bizikleta-mugikortasunaren eskaerari erantzunez.

Mugikortasunaren esparruarekin jarraituz, Derioko hiri-eremu osoan ibilgailuen abiadura 30 km/h-tara mugatzea aurreikusten da mugikortasun jasangarrirako ezinbesteko elementu gisa.

Urtero Udalak Mugikortasunaren Astean parte hartzen du udalerrian hainbat ekintza antolatuz, hala nola, Bizikletaren Eguna. Ekintza horien guztien xedea da udal-eredu jasangarriago eta bizigarriago bat garatzea.

Aparkamenduari dagokionez, behere-mailan 4.269 plaza inguru daude. Horietatik guztietatik, 111 mugikortasun arazoak dituzten pertsonentzat erreserbatutako plazak dira. Guztira, Derion aparkamendurako bideratutako azalera 65.381,25 m^2-koa da.

Automobil-parkeari dagokionez, Deriok du ibilgailu pribatuaren erabilera-indize handienetako bat, ez bakarrik eskualdean eta Bizkaian, baita Euskadi osoan ere. Mugikortasun-diagnostikoak, udal-iturrietatik lortutako datuetan oinarrituta, 4.541 ibilgailu erregistratuta daudela erakusten du. Horrek esan nahi du % 52,6ko igoera izan dela 2005. urtean erregistratutako 2.976 ibilgailuekin alderatuta. Igoera aipagarria da, biztanleria % 28,8an baino ez baita hazi.

Derioko biztanleriaren mugikortasunak barne-izaera handia du (udalerri barrukoa).

Besteak beste, txandakako aparkalekua sustatzea proposatzen da, TAO sistema bat sortuz, aparkalekua errazteko eta inguruko establezimenduetan erosketak sustatzeko..

Irisgarritasunaren arloan, Udalak irisgarritasun plan bat du (2021), irisgarritasuna hobetzeko behar eta helburu nagusiak biltzen dituena.

2005. urtean zehaztutako Irisgarritasunerako I. Planarekin lortutako emaitzak aztertu eta gauzatutakoaren ehunekoa kalkulatu da. Horrela, bide publikoaren kasuan guztizkoaren % 50,5 gauzatu da; Eraikin Publikoen kasuan, guztizkoaren % 25 gauzatu da; eta, Gune Publikoen kasuan, guztizkoaren % 67,3 gauzatu da.

Udala etengabe ari da lanean udalerri jasangarria eta irisgarria izateko; alde horretatik, azken urteotan hainbat hobekuntza egin dira, besteak beste:

- Derioko bide nagusi eta jendetsuenetako batean, Txorierri etorbidean, bide-segurtasuna hobetzeko jarduketak, non hainbat ikastetxe dauden. arrabarri ibilbideko bidegurutzean biribilgune berri bat eraikita, ibilgailu handiagoei (autobusei, esaterako) pasatzeko eta biratzeko aukera ematen zaie, eta zirkulazioa

lasaitzen da, semaforoak eta ezkerreko birak kenduz.

- Udalerriko zenbait tokitan bide-seinaleak jartzea, bide-segurtasuna hobetzeko gehieneko abiadura adierazita.
- Ugaldeguren industrialdeko bide segurtasuna indartzeko jarduketa, Asua kalearen eta Santo Domingo etorbidearen arteko bidegurutzea seinalizatuz eta, aldi berean, oinezkoentzako pasabideak handitzea eta pasaguneak hurbil daudela ohartarazteko soinu seinaleak jartzea.
- Tabernabarriko oinezkoentzako ibilbidea hobetzeko jarduketa, Tabernabarri auzora oinezkoentzako sarbide hobea izateko proiektuaren barruan. Zehazki, Mungialde etorbideko oinezkoentzako ibilbidea egokitu da, segurtasun handiagoa eman zaio eta Mungiako tren zaharraren bide berderako sarbidea erraztu da.
- Haurrentzako parkeak hobetzeko eta mantentzeko hainbat jarduera egin dira, kalitateko jolasguneak, seguruak eta egoera onean dauden atrakzio eta azpiegiturak eskaintzeko. Hainbat eremutan jardun da: Ganbe, Herriko Plaza, Uribe Parkea, Kolitza Plaza, Pirata Itsasontzia, Txozna Auzoa, Uribeko atzealdea, Gaztelumendi, Kimeretze eta Eleixalde. Haurren aisiarako eremu horiek garrantzi handia dute familientzat komunitatean bizitzeari dagokionez, eta, beraz, haien egoera egokia pertsona guztien ongizatean ere sartzen da.
- Segurtasun arrazoiak direla eta, zenbait baserri eraitsi dira Ganbe-Bekoan.
- Irisgarritasun- eta segurtasun-jarduerak egin dira udalerrian zehar, hala nola, barandak jarri dira eskaileretan Herriko Plaza inguruan eta Gernikako Arbola etorbideko etxebizitzen inguruan, adinekoei edo mugikortasun murriztua dutenei igoera eta jaitsiera erraztuz. Herriko Plazako irisgarritasuna hobetzeko beste jarduketa batzuk egin dira, hala nola plaza urbanizatzea eta arrapala bat jartzea plazaren mendebaldeko ertzean. San Miguel plazan ez labaintzeko tratamendua ezarri da, oinezkoen segurtasuna bermatzeko.
- Hiri altzariak berritzea, banku berriak jarriz Txorierri etorbidean eta Unbe kalean.
- Larrabarri Ibilbidean, Mungialde Etorbidean eta Gernikako Arbolan zolaketa berritzeko obrak, bide horietan mantentze-lanak egin ahal izateko eta segurtasuna hobetzeko.

ILDO ESTRATEGIKOA #4

Udalerrian kontsumo eta ekoizpen jasangarria bermatzea.

12 EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana

Tokiko Agenda 21 Plana

Industrialdeetan, enpresa guneetan eta parke teknologikoetan hondakinak biltzeko sistema arautzen duen ordenantza

Hiri hondakin solidoen kudeaketa arautzen duen ordenantza

Hondakinak biltzeko zerbitzua Txorierriko Mankomunitatearen bidez ematen da, kide diren udalerri guztientzat. Zehazki, bilketa-zerbitzu hauek ditu:

- Gainerakoen zatikia edo masa-bilketa.
- Hondakin organikoak.
- Beira.
- Arropa, jostailuak, liburuak eta tresna elektronikoak.
- Ontzi arinak.
- Papera/kartoia.
- Tamaina handiko hondakinak.
- Etxeko olioa.

Pilak biltzeari dagokionez, udalerriko hainbat kaletan pila-edukiontzien aurka egindako ekintza bandalikoak direla eta, Udalak erabaki du pilak bide publikotik kentzea eta eraikin publikoetan instalatzea, zehazki Udalean, Kultur Birikan, Udal Kiroldegian, Gurea Aretoan, Eskolan eta Institutuan.

Txorierriko Zerbitzu Mankomunitateak badu HHSak arautzen dituen Ordenantza (2007) bat eta industrialdeetan, enpresetan eta parke teknologikoetan hondakinak biltzeko zerbitzuak arautzen dituen beste Ordenantza (2007) bat.

Derion bada hondakinen tratamendurako instalazio bat (Garbigune).

Derio eskualdeko batez bestekoaren azpitik dago kutsatuta egon daitekeen lurzoruan eta hondakin arriskutsuen sorreran. Hala ere, hiri-hondakinen sorrera gainerako lurraldeetan baino dezente handiagoa da.

Udalak beharrezkotzat jotzen du sentsibilizazio- eta kontzientziazio-kanpainak egitea gaikako bilketaren datuak hobetzeko. Horretarako, udalaren webgunearen bidez, ekonomia zirkularraren inguruko zenbait aholku jarri dira herritarren esku.

EAEko 2030erako Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planak hondakinen kudeaketarekin lotutako instalazio berriak kokatzeko erabili beharreko eremu degradatuak adierazten ditu, eta, horien artean, Mantulizko Plana aipatzen du. Plan horrek berariazko azterketa egin beharko du.

Hondakinen bilketari buruzko datuak (2021)

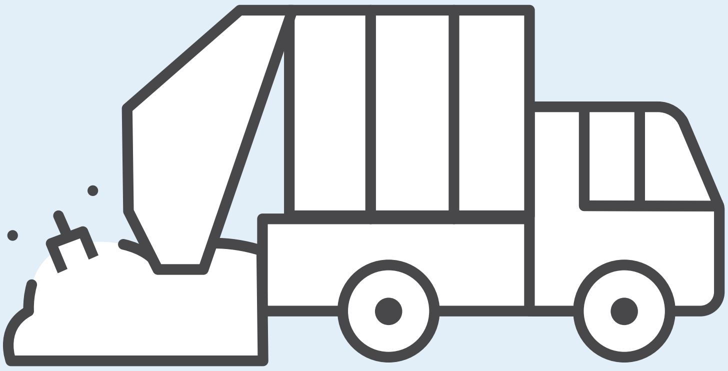

Masa-bilketa: **2.089.284 kg**

Papera/kartoia:
269.195 kg.

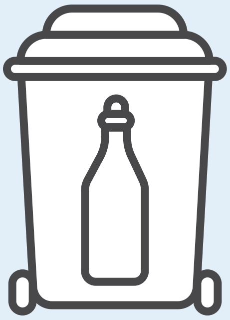

Beira:
139.545 kg.

Tamaia handikoak
44.453 kg.

Ontziak:
158.361 kg.

Zaborra:
27.829 kg.

Organikoa:
25.137 kg.

ILDO ESTRATEGIKOA #5

Derio klima-aldaketaren aurrean.

13 KLIMA BABESTEKO EKINTZA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP)
Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)

Klima-aldaketa tokiko administrazioek heldu beharko dioten ingurumen-erronka eta erronka sozioekonomiko garrantzitsua bihurtu da. Gero eta udalerri gehiagok hartu dute klima-aldaketa arintzeko eta klima-aldaketara egokitzeko konpromisoa.

Klima larrialdi testuinguru horretan, Derioko Udalak udalerriaren Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP) prestatu zuen. Plan hori da Udalaren ibilbide-orria ezartzen duen plangintza-tresna nagusia da eta bertan berotegi-efektuko gasen emisioak murrizteko helburuak lortzeko, Udalean energia-eraginkortasunaren bidez energia aurrezteko, energia berriztagarriak ezartzeko, erresilientzia handitzeko eta klima-aldaketara egokitzeko helburu espezifikoak zehazten dira.

KEJEP prestatu aurretik Udalak Diagnostiko bat landu zuen. Bertan, udalerriko hainbat sektoretan (garraioa, bizitegiak, zerbitzuak, hondakinak, abeltzaintza, nekazaritza eta industria) BEGen emisioak sortzeari dagokionez Derioko udalerriaren abiapuntuko egoera deskribatu zen. BEGen emisio-iturri nagusiak ezagutu ondoren, helburuak eta konpromisoak ezarri dira.

Azterketa horretatik abiatuta, marko estrategiko bat ezarri zen eta marko horretan oinarritu da Plana, udalerriaren epe luzera begirako ikuspegia eta lortu beharreko

DERIOKO UDALERRIKO BEGen EMISIOAK EREMUKA 2014. ETA 2018. BITARTEAN

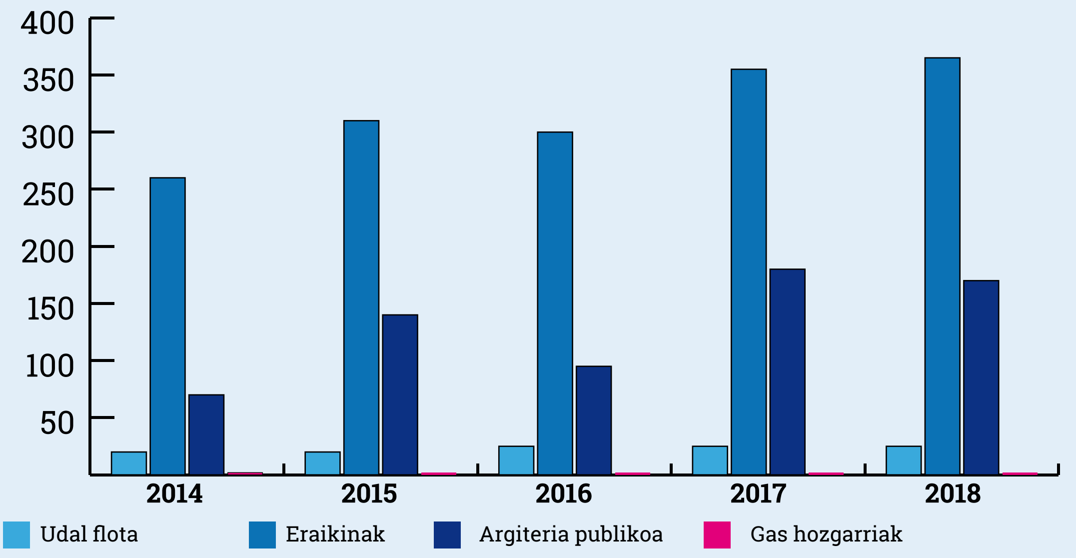

Iturria: Derioko Udalak emandako datuen oinarrituta.

helburuak ezarriz.

KEJEPek oinarriak ezartzen ditu Derion pertsonak erdigunean jar daitezen lortzeko, haien ahultasun energetikoa murriztuz, energia eskuragarriaren eta ez-kutsagarriaren aldeko apustua eginez, eta neutraltasunerako bidezko trantsizioa eginez, inor atzean utzi gabe.

Derioko ekintza klimatikoaren eta trantsizio energetikoaren politikak oinarrizko printzipio hauetan oinarritzen dira: arreta eta erresilientzia, gizarte-kohesioa, osasun publikoaren eta ingurumenaren babesa eta berrikuntza eta, gainera, konpromisoaren eta berrikuntzaren adibide izango dira.

Plan zazpi ildo estrategikotan ardazten da:

1. Administrazio publikoaren eredugarritasuna: Udalak dituen baliabideak eta egiten dituen politikak energia-trantsizioaren eta klima-politiken eskakizunetara egokitu udalerriko gainerako sektoreak eragile bultzatzaile eta eredugarri izateko azken helburuarekin.
2. Energia-eredu zuzen eta jasangarri bateranzko trantsizioa: udalerriko esparru ezberdinetan energia-kontsumoen murrizketa sustatu eta, aldi berean, energia berriztagarrietan oinarritutako energia-eredu autosufizienteranzko trantsizioa, eragile ahulenei laguntzeko.
3. Mugikortasun jasangarriaren sustapena eta zero emisioak: zero emisioak eta garraiobide osasungarriak lehenetsiko dituen mugikortasun-ereduranzko trantsizioa egiteko oinarriak eta baliabideak ezartzea.
4. Hiri-hondakin solidoen prebentzioa eta horien kudeaketaren optimizazioa: ahaleginak egitea materia organikoaren bereizketa-maila handitzeko eta beste puntu batzuetara garraiatu behar diren hondakinen sorrera murrizteko.
5. Uraren ziklo integrala optimizatzea: azpiegiturak eta kudeaketa-sistemak egokitzea, ur-galerak saihesteko eta prezipitazio handiko gertaeren aurrean arazoak saihesteko.
6. Natura-ingurunea kontserbatzea eta hiri-bilbe erresilientea sustatzea: klima-aldaketaren ondorioak leuntzeko gai izango den hiri- eta natura-ingurunea izateko helburuarekin lan egitea, klima-arriskuak herritarrengan eta ekosistemengan ahalik eta gehien mugatuz.
7. Klima-aldaketaren eta energia-trantsizioaren arloan biztanleriaren sentsibilizazioa eta erresilientzia hobetzea: Derion bizi diren pertsonek klima-aldaketaren ondorioen berri izan dezaten lortzea, klima-aldaketaren eragina murrizteko kontzientziatuta egotea, eta gerta daitezkeen mehatxuei eta larrialdiei aurre egiteko behar diren tresnak izatea.

Aipatu zazpi ildo estrategiko horiek beste 16 programakin osatzen dira. Azken horiek zehaztasun handiagoz zehazten dute ekintzen lan-esparrua. Egitura horren bidez, klima-aldaketa arintzeko eta klima-aldaketara egokitzeko ahalmen handiena duten lan-eremuak bildu nahi dira, ezarritako helburuak lortzeko lan-esparru egokia ezartzen saiatuz.

Era berean, Udalak “Planetaren Ordua” ekimenarekin bat egin du. Egitasmo horren xedea da herritarrak klima-aldaketaren inguruan eta naturaren eta ingurumenaren defentsan sentsibilizatzea. Horretrako, martxoaren 26an Udaletxearen etxe-aurrea argiztatzen duten argiak itzali dira.

ILDO ESTRATEGIKOA #6

Udalerriko biodibertsitatea babestea, mantentzea eta lehengoratzea.

15 LEHORREKO BIZITZA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)
Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP)

Deriok zoru naturala eta biodibertsitatea babestu nahi du, besteak beste, ingurumen-arriskuak txikiagotzeko eta natura- eta hiri-paisaiak integratzeko. Deriok interes komunitarioa duten 156,26 hektarea ditu, hots, udalerriko azalera osoaren % 15,4.

Udalerrian ibai-ibilguak daude, beren interes lokailuarekin. Interes komunitarioko habitatak, hala nola Europako txilardi lehorrak, larre mesofiloak, haltzadiak eta lizardiak, artadiak...

Ingurumen- eta paisaia-unitateak gutxi gorabehera homogeneoak dira lurzoruaren edo landarediaren erabilerari dagokionez (nekazari, industriala, basoa, etab.), osatzen duten eremu geomorfologikoa (itsasertza, ibaia, karstikoa, estuariokoa, antropogenikoa) eta haien kokapen fisiografikoa.

Ganbeko hariztia udalerriko biriketako bat da. San Kristobaleko ingurune naturalean, pinus radiata eta eukalipto-sailekin eta Rekalde Parkean zuhaitz mota ugari daude.

Deriok ez du bebes bereziko eta ingurumen-hobekuntzarako udal azalerarik, baina 28,17 hektarea ditu lur gaineko urak babesteko. Baso lurzoruak 225,33 hektarea hartzen ditu eta nekazaritza eta abeltzaintza lurrak eta landazabalak 173,51 hektarea hartzen dituzte.

"EAEko Paisaia Berezi eta Apartekoen Katalogo Irekiak" (CPSS), hasiera batean, ez du katalogatzen Derioko udal-mugarteko inolako espaziorik, paisaia-balio handiko natura-intereseko eremu gisa. Derioko udal mugapean Asua ibaiaren tartea sartzen da, Bilboko LPPren azpiegitura berdearen elementu gisa seinalatua.

Derion badira interes geologikoa eta geomorfologikoa duten zenbait gune. Horietatik guztietatik, Asua ibaiaren ibarraren hondoko sistema alubiala interes geomorfologikotzat har daiteke.

Derio eskualdeko batezbestekoaren azpitik dago poluituta egon daitekeen lurzoruari dagokionez. Errementeriñe sektorean, adibidez, lursailaren zati txiki bat kutsatuta dago, bere garaian bertan zabortegi bat hartu baitzuen.

Udalaren lehentasunetako bat zuhaitzen landaketa da. Udalak hainbat kanpaina eta ekintza bultzatu ditu zuhaitzak landatzeko, hala nola Uribe parkean zuhaitzak landatzea eta Gabonetako zuhaitzak landatzea udalerriko hainbat tokitan, bigarren bizitza bat emateko. 2023ko Aurrekontu Parte-hartzaileei esker, bertako zuhaitzak landatuko dira, herritarrek gehien bozkatu duten bigarren proiektua izan baita.

Herritarren iritziz, lurzoruaren eta azpiegituren artifizializazio-maila handia izan arren, Derion zaindu eta babestu beharreko eremu interesgarriak daude.

Udalak sistema teknologiko bat ezarri du, gailu adimendunekin, hiriko izurriteen populazioa kontrolatzeko eta produktu toxikorik erabili gabe ugaltzea saihesteko. Era berean, ekintzak egiten dira hiri-biodibertsitatea sustatzeko, izurrien populazio-dentsitatea erregulatzeko eta pertsonen osasunean eta udalerriko beste espezie autoktono batzuetan eragiten dituzten arriskuak minimizatzeko. Helburua izurriteek herritarren ongizatean eraginik ez izatea bermatzea da.

Udaletik hainbat berdegune daudela balioestea eta herritarrei ezagutaraztea sustatzen da, horiek erabili eta gozatzeko, besteak beste:

- Untzaga sektorean, Parke Teknologikoan, hiru gune daude; Euskaltelen eraikinaren ekialdean den eremua; Geldo Faes Farma sektorearen hedapeneko eremu berria; eta, Gestamp eta ITP artean dagoen eremua.
- Ugalderguren Industrialdean, Santi Mamiko eremuan eta Etxezarreko eremuan, nagusiki Zamudion kokatuta daudenak, baina Deriorekin muga eginez.
- Bilboko Hilerrian, iparraldean, etorkizuneko Ganbe Bekoa berdegunea lotuz eta osatuz.
- Iturritxualde mendia, 50 bat hektarearekin, eta bertako zuhaitzekin landatuta dagoena, Avril mendiaren magalean, bere tontorretik eta iparralderantz eroriz.

DERIO UDALA / AYUNTAMIENTO

#HERRITARRAK

ILDO ESTRATEGIKOA #7

Herritar guztien gizarte-ongizatea bermatzea.

01 POBREZIA DESAGERTZEA

ILDO ESTRATEGIKOA #8

Herritarren osasuna eta ongizatea sustatzea.

03 OSASUNA ETA ONGIZATEA

ILDO ESTRATEGIKOA #9

Kalitatezko hezkuntza bermatzea.

04 KALITATE ONEKO HEZKUNTZA

ILDO ESTRATEGIKOA #10

Derion generoen arteko erabateko berdintasuna lortzea.

05 GENERO-BERDINTASUNA

ILDO ESTRATEGIKOA #11

Derioztarren arteko desberdintasunak murriztea eta integrazioa erraztea.

10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

ILDO ESTRATEGIKOA #12

Udalerrian kultura eta euskara sustatzea.

18 KULTURA- ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

ILDO ESTRATEGIKOA #7

Herritar guztien gizarte-ongizatea bermatzea.

01 POBREZIA DESAGERTZEA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana

Derio pertsona zaurgarrienekiko konpromisoa duen udalerria da. Bere helburu nagusietako bat bere herritarren gizarte-ongizatea bermatzea da.

Deriok bere gizarte zerbitzuak mankomunatuta ditu Txorierriko Mankomunitateko beste udalerriekin batera.

Udalerian gizarte-langile bat da, Lezamarekin partekazten dena. Horren aurrean babes handiagoa eman beharko litzaioke.

Honako zerbitzu hauek daude:

- EISE: Gizarte eta Hezkuntzan esku hartzeko taldea;
- Esku-hartze Psikosozialerako Zerbitzua;
- Pertsona zaurgarriak laguntzeko hitzarmena: Uribe Aldeako Gurutze Gorria eta Txorierriko Mankomunitatea;
- Haurrei eta familiei zuzendutako zerbitzuak;
- Etorkinentzako zerbitzuak;
- Emakumeei zuzendutako zerbitzuak;
- Desgaitasunen bat duten pertsonei zuzendutako zerbitzuak;
- Pertsona nagusiei zuzendutako zerbiztuak;
- Laguntza ekonomikoak;
- Zainduz programa eta autolaguntzarako tailerrak.

2021. urteko urtarrilean bildutako datuen arabera, udalerrian 75 pertsonak jasotzen zuten DSBE, hots, biztanleria osoaren % 1,11.

Jarraian, 2020. urtean gizarteratze, dirulaguntza eta laguntza ekonomikoen esparruan emandako zerbitzuak aztertzen dira:

- Etxebizitzako prestazio osagarria 24 familia-unitateri.
- Gizarte-larrialdietarako laguntza ekonomikoak (GLL): 89.000 euro.
- Caritasera deribazioak: 15
- Gurutze Gorria familia-unitateak: 33
- Elikagaien bankuko familiak: 54

Pertsona nagusiei eta mendekoei eskainitako zerbitzuak:

- Etxean emandako laguntza: 43
- Mendekotasunaren balorazioa: 570
- Familia-inguruneko zainketetarako prestazio ekonomikoa: 116
- Telelaguntza-zerbitzua: 25

- Eguneko arreta -zerbiztua: 2

Desgaitazunen bat duten pertsonei eskainitako zerbitzuak:

- Desgaitasuna aitortzea eta berrikustea: 12
- Aparkatzeko txartelak: 27

Haurrei eta familiei zuzendutako zerbitzuak:

- EISE: Gizarte eta Hezkuntzan esku hartzeko zerbitzua: 14 egInbide ireki dira eta horietatik 5 itxi dira.
- Esku-hartze Psikosozialerako Zerbitzua: 14

Beste datu batzuk: 581 pertsonei arreta eskaini zaie eta etxeetan egindako bisitak 20 izan dira.

Elektrizitatearen, gasaren eta etxeetan erabiltzen diren bestelako erregaien prezioan izan diren igoeren aurrean, Udalak Gizarte-larrialdietarako Laguntzetara bideratutako aurrekontua handitu du energia-pobretasun delakoari aurre egin ahal izateko eta udalerrian bizi diren pertsona zaurgarrienen oinarrizko beharrei arreta emateko helburuari erantzunez. Aipatu laguntza horiek Txorierriko Mankomunitatearen bidez esleitzen dira.

Derio, Bizkaiarekin eta EAErekin alderatuta, zahartze- eta gainzahartze-indize txikiagoak ditu. Udalerrian bizi diren herritar gehienak gazteak dira; herritarren % 20 baino gutxiagok du, 2021. urteko datuen arabera, 65 urte baino gehiago.

Zahartze aktiboa Udalaren xedeetako bat da eta horretarako pertsona nagusiei zuzendutako jarduera fisikoak, hitzaldiak eta tailerrak biltzen dituen programa bat du,

pertsona horien bizi-kalitatea hobetzeko eta haien ongizatea bermatzeko.

Derion, Erretirodunen Elkarteak 748 bazkide inguru ditu, 393 emakume eta 355 gizon. Elkarteak hainbat jarduera antolatzen ditu udalerriko erretirodunek aisialdi aktiboa, partekatua eta osasungarria izan dezaten.

Zentzu horretan, krisi ekonomikoak pertsona nagusien bizitzan izan ditzakeen ondorioekin kezkatuta, Derioko Udalak 2013. urtean 75 urtetik gorako persona nagusien behategi bat sortu zuen pertsona horiek izan ditzaketen beharrak hautemateko.

Derion ez dago hirugarren adinekoentzako eguneko zentrorik, ez eta hirugarren adinekoentzako egoitzarik ere; erretiratuen etxea du, Nagusien Etxea.

Nagusien Etxea erabat eraberritua izan da, eta gune aktibo eta dinamiko bihurtu da. Bertan, jarduera-programa zabala gauzatzen da, eta onarpen handia du, besteak beste, ongizate emozionalera edo memoria hobetzera bideratutako tailerrak, bingoa... Gainera, taberna-zerbitzu bat du, sozializazioa eta parte-hartze soziala errazten dituena eta adinekoen bizi-kalitatea hobetzea bilatzen duena.

Udalak hobari-lerro bat du egoera desberdinengatik kalteberak diren pertsonei kirol-jarduera errazteko, diru-sarreren bolumenaren, familia ugarien, erretiratuen, guraso bakarreko pertsonen eta abarren arabera.

ILDO ESTRATEGIKOA #8

Herritarren osasuna eta ongizatea bermatzea.

03 OSASUNA ETA ONGIZATEA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)
Derio 2023+ Ziklo Plana
Hiri Mugikortasun Iraunkorraren Plana (HMIP)
Klima eta Energia Jasangarrirako Ekintza Plana (KEJEP)
Mugikortasun jasangarriko ordenantza
BFAk Derion duen errepide-sarearen zarata-mapak.
Kirolarientzako bidaietarako eta dietetarako laguntzak norgehiagoka bidez emateko ordenantza.
Animaliak edukitzea eta babestea arautzen duen ordenantza.

Derion badira kirol-jarduera egitea ahalbidetzen duten zenbait instalazio. Horietatik, nagusiena, Derioko Udal-kiroldegia da. Instalazio horrek barrualdeko zein kanpoaldeko jarduerak egiteko aukera eskaintzen du: udako igerilekuak, stalita dagoen kanpoaldeko frontoia, kanpoko pista estali gabeak... Bertan, herritar guztiei zuzendutako ikastaroak eta kirol-jarduerak antolatzen dira, zahartze aktiboa sustatzeko adinekoentzako jarduera fisikoen eta tailerren programa barne.

Kirol-zerbitzuak behar bezala ematen direla ziurtatzeko, Udalak, etengabe, hobekuntzak egiten ditu udal-kiroldegiko zerbitzuei eragiten dieten kirol-instalazioetan. Besteak beste, instalazio termikoak hobetu dira, hainbat klimatizazio-makina ordezkatuz, klimatizazio-eraginkortasuna hobetuz eta lokaletako airearen kalitatea hobetuz. Era berean, kantxetako argiak berritu dira, eta kiroldegiko estalkia ere eraberritu da.

Era berean, Derioko Udalak kirol-instalazioak hobetzeko eta egokitzeko programa bat du. Hori dela eta, hainbat jarduera egiten ditu etengabe udalaren kirol-instalazioak eraikitzeko eta hobetzeko, hala nola Ibaiondo futbol-zelaiko instalazioak hobetzea, kalistenia eremua berritzea, Gazianeren saski-saskiak berritzea, Uribe parkean nerabeentzako jolas- eta kirol-gune berri bat sortzea, Ganben kirol anitzeko pista berri bat eraikitzea, kiroldegiaren ondoan dauden futbol-pistak estaltzea, Gazianen skate pista berri bat eraikitzea.

Herritarren eskaerari erantzunez egin den beste hobekuntza jarduera bat San Miguel auzoko udal pilotalekuaren ondoan dauden kirol pistetan kirol jokalekuen estalkia eraiki, itxi eta argiak hobetzea izan da.

Derioko herritarrek Mugiment Kirol Txartela erabil dezakete. Doako kirol txartel bateratua da, abonatuek atxikitako udalerrietako kirol instalazioetara sartzeko aukera ematen duena, inolako kostu gehigarririk gabe, udal bakoitzak ezarritako eskuragarritasunaren arabera. Ekimenaren helburua kirola sustatzea eta herritarrentzako kirol-eskaintza handitzea da.

2023ko aurrekontu parte-hartzaileen ondorioz, Pumptrack gune bat sortuko da, herritar derioztarren artean boto gehien jasotzen dituen proiektua izan baita. Zehazki, bizikleta, skatea, scooterra edo edozein objektu irristakor erabiltzen ikasteko aukera ematen duten oztopo, bihurgune eta badietatik igarotzen den ibilbidea da.

Udala 2023ko Bizikleta Plana bultzatzen ari da, herritarren bizikleta bidezko mugikortasuna sustatzeko eta espazio publikoan duten presentzia indartzeko, bide-segurtasuna hobetzen lagunduko duten trafikoa baretzeko jarduketen bidez. Horretarako, udalerriaren erdigunean, Ingurumen Aldetik Baketua (ZAP) dagoen Eremua mugatu da. Eremu horretan oinezkoen eta txirrindularien zirkulazioa lehenesten da, eta autoen abiadura mugatu da. ZAP eremu horretatik kanpo, Derioko Bizikleta Sareak, Bizikleta Planaren esparruan, bizikleta-konexioak izango ditu, ZAPetik abiatuta, txirrindularien mugikortasuneko interesgune eta eskari nabarmenekin konektatzeko.

ZAP eremutik kanpo den Derioko bizikleta sarea, baina ZAP barruan denarekin konektatuta, honako lau aldagai hauen baitan antolatuko da:

- Bizikleta bidezko lotura Parke Teknologikoarekin.
- Aireportuarekiko bizikleta-konektibitatea.
- Txorierriko bizikleta-ardatzarekiko lotura.
- Mungialdearekiko konektibitatea (Bi-3715).

Bidegorri tarte berriak sortu dira, Mungialde etorbideko eta Butroi kaleko bidegurutzearen inguruan lehendik daudenak lotuz eta jarraipena emanez. Aldekoane plazatik Errementeriñe alderaino egin da bidegorria, eta bi puntu horiek Ganbe Goikoarekin lotu dira. Udalak beste bidegorrien sorrera bultzatuko du, udalerriko hainbat puntu lotzeko eta beste udalerri batzuekin lotzeko.

Bizikletak aparkatzeko toki bat jarri da eskoletan, eta beste bizikleta-aparkaleku bat jarriko da Euskotrenen geltokian, erabilera errazteko eta sustatzeko. Halaber, bizikletak mantentzeko BizkPunto gune bat jarri da, frontoiaren ondoan.

Kirol instalazioak hobetzeaz gain, Udalak laguntza ematen die udalerrian bizi diren kirolari federatuei, bidaia eta dieten gastuak ordaintzen laguntzeko dirulaguntzen bidez.

Derioko udalerria aireportuaren kalitate akustikoaren eraginpean dago. Derioko biztanleriaren % 13,7 eguneko zarataren eraginpean dago 55dB-tik gorako zarata-mailekin; % 11,83 55dB-tik gorako arratsaldeko zarata-mailen eraginpean dago; eta % 10,37 55dB-tik gorako zarata-mailen eraginpean dago gauez.

Horren aurrean, Deriok isolamendu akustikoko plan bat garatu du. Jarraipen-batzordeak bilerak egiten ditu aerodromoen zortasunak eragindako udalerrietan (Derion, besteak beste) jarduketak sartu, zuzendu eta baieztatzeko.

Osasunaren esparruan Udaletik honako jarduketa hauek burutu dira:

- Derioko Udala udalerri kardiobabestua da, desfibriladoreen erabilerari buruzko prestakuntza-ikastaroak antolatzen ditu, gailu horiek modu eraginkor eta azkarrean erabiltzeko eta bizitzak salbatzeko behar diren ezagutzak dituzten derioztar ahalik eta gehien edukitzeko. Horrez gain, aplikazio berri bat jarri da abian.
- Udalak, bizilagunen bizi-kalitatea hobetzen laguntzeko konpromisoan, “Kerik Gabeko Eguna”-ri atxiki zaio. Proiektu horren helburua da, elkarlanean eta udal mailan, tabakismoaren prebentzioa lantzea, horretarako kerik gabeko giroak zabalduz. Alde horretatik, Udalak bat egin du “Kerik gabeko herriak” ekimenarekin, prebentzioa eta osasuna lantzeko. Horretarako, kerik gabeko hainbat gune sortu ditu udalerrian, eremu seinaleztatuak eta erretzea debekatzen dutenak, besteak beste, Udala, haurrentzako jolasguneak, ikastetxeen inguruak eta abar.
- Begoñako Andra Mariko ikasleek, Udalaren laguntzarekin, Derioko 18 urtetik gorako herritarren osasun-ohiturak aztertu dituzte, Derioko herritarren elikadurari, kirolari, atsedenari eta gizarte-harremanei buruzko ikerketa baten bidez.

- Udalak hainbat jarduera osasungarri antolatzen ditu Derio Euskadi Ezagutzen proiektuaren esparruan. Proiektu horren helburua da jarduera osasungarriak sustatzea, Euskadiko hainbat txoko ezagutzeko txangoak eta ibilbideak antolatuz.
- Bainu publikoa jarri da Uribe parkean, 2021eko aurrekontu partehartzaileen ondoren herritarren eskaerari erantzuteko.

Animaliak edukitzeari dagokionez, Udalak, txakurren kakak jasotzea sustatzeko asmoz, sentsibilizazio kanpaina bat egin du txakurren jabeei bilketarekin konprometitzeko gonbita eginez, eta horrekin herritarren bizikidetza sustatuz. ainera, udalerriko hainbat tokitan, lurzoruan eta paperontzietan, pegatinak jarri dira gorotzak jasotzearen garrantziari buruz ohartzen eta, dagokion udal ordenantzan adierazten den bezala, nahitaezkoa dela gogorarazteko.

ILDO ESTRATEGIKOA #9

Kalitatezko hezkuntza bermatzea.

04 KALITATE ONEKO HEZKUNTZA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana

Tokiko Agenda 21 Plana

Ordenantza eta oinarri arautzaileak, ahal dela Derioko udalerrian erroldatuta dauden langabetuak adingabeak zaintzeko kontrataziorako laguntzak emateko.

Derio udalerri gaztea da. Eustateko 2021. urteko datuen arabera, herrian 0-19 adin-tarteko 1.506 pertsona bizi dira, hots, biztanleria osoaren % 22.

Herriak hezkuntza tradizio historikoa du, bertan diren ikastetxe ugarietan ikus daitekeena. Horietako asko Derioko Seminario Zaharraren inguruan aurkitzen dira, eskualde osorako funtzio anitzeko erreferente garrantzitsua.

Zehazki, Derio zazpi hezkuntza zentro aurkitzen dira, publikoak zein pribatuak eta Haur hezkuntzatik hasita DEBHraino. Herrian, gainera, bada Nekazaritza Eskola bat. Horiez gain, bada KZGune bat, pertsona helduentzako eskola bat eta hezkuntza bereziko zentro bat. Ludotekak eta Gaztelekuak udalerriak duen hezkuntza-eskaintza osatzen dute.

0-2 urte bitarteko haur hezkuntzari dagokionez, Udalmapeko 2021. urteko datuen arabera, udalerriak 5,14 unitate ditu 100 biztanleko.

Udalerrian diren hezkuntza zentroak honako hauek dira:

- Haur eta lehen Hezkuntzako Ikastetxea CEIP Derio HLHI
- EIC Derioko Haurreskola PHE
- Bigarren Hezkuntzako Institutua – IES Derio BHI
- Bigarren Hezkuntzako Institutua – IES E. Agraria Derio
- Haur Eskola pribatua - EIPR Eguzki – Eder HEPR
- Bigarren Hezkuntzako zentro pribatua – CPES Txorierri S. Coop. Ltda. BHIP
- Hezkuntza bereziko zentro pribatua – CPEE Asbibe HBIP
- KZ Gunea
- Pertsona helduentzako eskola

Urtez urte, Udala ikastetxeekin elkarlanean aritzen da haien beharrak entzuteko eta instalazioak hobetzeko. Etengabe ari da udalerriko hezkuntza-azpiegiturak hobetzeko lanak egiten; besteak beste, Derioko Eskolan ikastetxeko argiztapena LED motako argiztapenaren ordez jarri da, ikastetxea energia-kontsumoari dagokionez gero eta eraikin iraunkor eta eraginkorrago bihurtzeko. Bestalde, Txorierriko Institutuaren eraikin berria eraikitzearen ondorioz, Eskolak dozena bat ikasgela berreskuratu ditu, azken urteotan utzitza izan dituenak. Horren ondorioz, Udalak berrantolaketa, egokitzapen, pintaketa eta bestelako hobekuntza lanak egin ditu.

Gainera, hainbat hobekuntza egin dira Eskolaren inguruan, segurtasuna areagotzeko eta inguruko trafikoa arintzeko. Biribilgunetik sarreraraino sartzeko bidea oinezkoentzat egokitu da hein handi batean, galtzada espaloiaren mailaraino jasoz eta zoladura bereizia emanez. Horri esker segurtasuna hobetu da, trafikoa arinduz eta hezkuntza zentroko zerbitzu-ibilgailuei bakarrik sarbidea baimenduz.

Bestalde, Eskolaren osagarri den haur-jolasetarako gune bat sortu da. Zoladuraren gainean pintatutako jolasgunea jarri da bidearen inguruan, jauzi-, ariketa- eta marratxo-jolasekin.

Beste eremu batean, kautxuzko segurtasun-zoru baten gainean, material bereko muinoak eta jolas fisikoak jarri dira, hala nola rokodromo txiki bat, kai kulunkari bat edo oreka-enborrak, besteak beste. Gune horretan bizikletentzako aparkaleku estali bat ere jarri da.

Ikastetxeen inguruan mugikortasun jasangarria sustatzeko estrategiarekin bat eginez, Udalak Eskolaren ondoan zen kamioentzako aparkalekua 138 plaza dituen aparkaleku batean birmoldatu du, horietako lau egokitutako plazak izanik. Horrela, ikastetxean lan egiten duten pertsonek edo Eskolara joaten diren gurasoak aparkaleku hori erabili ahal dute, mugikortasuna eta aparkalekua erraztuz.

2020. urtean, Udalak Ordenantza bat onartu zuen atzerrian hizkuntza ikasketak, musika ikasketak eta dantza ikasketak egiteko laguntzak emateko.

2020. urtean Deriok bat egin zuen Haurren Hirien Sarearekin, haurren etorkizuna hobetzeko helburuarekin. Ekimen honen esparruan, 'Eskolara lagunekaz' proiektua

garatu da, ikasleria bere ikastetxera oinez joatera animatuz, ikasleek diseinatutako ibilbideekin. Egitasmo horren xedeak dira ikasleriaren autonomia eta ardura sustatzea, osasuna hobetzea, trafikoa arintzea eta, horri esker ingurumena hobetzea, ingurune seguruago eta lagunkoiago bat faboratuz. Apustu hori 'Umeen Kontseilua' eta 'Eskola Bideak' ' abian jartzearekin hasi zen, ikasleen autonomia eta erantzukizuna sustatuz. Umeen Kontseiluaren bidez Udalak haurrak udal kudeaketan parte hartzera animatzen ditu, haurrak partaidetzako aurrekontuetan sartuz eta beren proposamenak bilduz eta gauzatuz.

Ikasketa-mailari dagokionez, Eustatek 2020. urteari dagozkion datuen arabera, biztanleriaren heren batek lehen mailako ikasketak ditu, % 22k ikasketa profesionalak egin ditu; % 21ek bigarren mailako ikasketak ditu; eta, % 18k goi-mailako ikasketak burutu ditu. Ikasketarik ez dituzten herritarren ehunekoa oso txikia da.

ILDO ESTRATEGIKOA #10

Derion generoen arteko erabateko berdintasuna lortzea.

05 GENERO-BERDINTASUNA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako II. Plana
Hiri-diagnostikoa genero-ikuspegitik.

Deriok emakumeen eta gizonen berdintasunarekin eta emakumeen aurkako indarkeria matxista desagerraraztearekin duen konpromisoa duela zenbait hamarkada hasi zen, baina 2010era arte ez zen gauzatu konpromiso hori Berdintasunerako lehen Planean. Ondoren, beste bi plan egin dira, eta azkena 2018-2021 aldiari dagokio.

Lehenengo Plana abian jarri zen urtean, berdintasun-teknikariaren figura sartu zen Mankomunitatearen egituran, EGAZ Txorierriren bitartez % 75eko lanaldiarekin kontratatuta. 2021ean Mankomunitateko langilea izatera igaro zen lanaldi osoan. Hori beste urrats bat da Derioko udalerriaren eta Txorierriko eskualdearen berdintasunaren aldeko konpromisoan.

Txorierriko Mankomunitateko Berdintasuna Zerbitzuakbi mailatan lan egiten du. Alde batetik, udalerri guztientzako eta biztanleria orokorrarentzako antolatzen diren ekintza komunen bidez eta, bestetik, Udal bakoitzak berariaz bere biztanleentzako antolatzen dituen ekintzen bidez.

Berdintasuna zerbitzuaren bidez Txorierriko emakume eta gizonen arteko benetako berdintasuna lortu nahi da, politika publikoetan emakumeen eta gizonen arteko tratu- eta aukera-berdintasunaren printzipioa txertatuz eta aplikatuz, baliabide guztiak baldintza berdinetan eskuratzeko aukera bermatuz, politika publikoak planifikatuz, dauden desberdintasunak kontuan hartuta, eta politika horiek berdintasun errealaren eta eraginkorraren aurrerapenean izandako emaitzak eta eraginak identifikatuz eta ebaluatuz.

2014. urtean, "Hiri-diagnostikoa Derioko udalerriaren genero-ikuspegitik" izeneko azterketa espezifikoa egin zen. Azterketa horren bidez jakin nahi zen zer iritzi zuten emakumeek emakumeentzat oso seguruak ez direla uste duten edo uste duten eremuei buruz, bai eta udalerrian mugitzeko oztopo edo oztopoei buruz ere.

Derio Berdinasarean aktiboki parte hartzen duten EAEko 77 udalerrietako bat da. Berdinsarea Emakundek eta Eudelek gizon eta emakumeen arteko berdintasunaren alde eta indarkeria matxistaren aurka sustatu duten euskal udalerrien sarea da. Aipatu sarearen xedea da berdintasunaren aldeko eta emakumeek pairatzen duten indarkeriaren aurkako udal programak eta zerbitzuak sustatzea, sendotzea, koordinatzea eta ebaluatzea.

Bizkaiko Lurralde Historikoaren barruan, Derio Bizkaiko Foru Aldundiak sustatzen duen Bizkaiko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Lurralde Sareko kidea da.

Aurrerapen, lan eta sareetako parte-hartze horiek guztiek berretsi besterik ez dute egiten Derioko Udalak emakumeen eta gizonen berdintasunarekin eta emakumeen

aurkako indarkeria matxista desagerraraztearekin duen konpromisoa. Emakumeen aurkako indarkeria matxista ez da desberdintasun-kausa bat bakarrik, baita horren ondorioa ere. Horregatik, garrantzitsua da Derioko emakumeen testuinguru sozioekonomikoa ezagutzea. Datuek erakusten dute genero-arrakala dagoela lanaren sexu-banaketarekin lotuta, hau da, emakumeek baliabide ekonomiko gutxiago dituzte, neurri txikiagoan parte hartzen dutelako produkzio-eremuan.

Indarkeria matxistari Derion egiten zaion arretari dagokionez, Derioko Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Diagnostikoan (2023) ikus daitekeenez, indarkeria mota horrek eragin ezberdina du udalerriko emakumeengan horien adina, klase edo jatorriaren arabera eta baita bizi duten egoera pertsonalaren arabera: ekonomikoa, juridikoa, osasuna... Horiek guztiek bizitako indarkeriaren eragina eta prebalentzia larriagotu dezakete, eta zaurgarritasun eta desberdintasun gehiago eragin.

Indarkeria matxistak benetan duen eraginaren inguruko informazioa falta bada ere, biktimizazioak eta horren prebalentzia kezkagarria da. Derioko 751 neska, gazte eta emakume inguruk erakundeen arreta eta babesa behar dute. Batez beste, urtero 15 biktimizazio gertatzen dira Derion. Hala, 2022an, biktimizazioen % 73 bikotekidearen/bikotekide ohiaren eremuko indarkeriari zegozkion, eta ondoren, familia bakarreko indarkeria eta sexu-indarkeria, biak % 13rekin. Derion bildutako datuek Bizkaiko Lurralde Historikoan den joera jarraitzen dute. emakumeen identifikazioa hobetzeko eta haien profilak eta premiak zehazteko orientabide gisa balio du.

Zentzu horretan, toki-administrazioetatik, administrazio mankomunatuetatik, foru-administrazioetatik eta/edo administrazio autonomikoetatik eskaintzen diren zenbait baliabide eta zerbitzu daude, hala nola:

- Txorierriko Mankomunitateko Berdintasun Zerbitzua.
- Txorierriko Mankomunitateko gizarte-zerbitzuak.
- Txorierriko Mankomunitateko eEsku-hartze Psikosozialerako Zerbitzua.
- Udaltzaingoa.
- Osasun zentroa.
- Bestelako zerbitzu espezializatuak.

ILDO ESTRATEGIKOA #11

Derioztarren arteko desberdintasunak murriztea eta integrazioa erraztea.

10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)
Udal Etxebizitza Tasatua arautzen duen ordenantza

Derio etxebizitzen dentsitatea bajua da. Derioko bizitegi-parke ia osoa familia-etxebizitzekin osatua dago.

Azken 20 urteetan, udalerriko bizitegi-parkea 1.257 etxebizitzatan handitu da, 2001ean zeudenak baino % 69 gehiago. Urtero, batez beste, 63 etxebizitza berri eraiki dira. Hazkundearen erritmoa, noski, ezberdina izan da urteen arabera. Izan ere, beste udalerrietan ez bezala, Derion ez da hazkunde homogeneorik izan. Pentsa liteke Derio erakargarritasun txikiagoa duen udalerria dela Eremu Funtzionaleko beste udalerri batzuetan etxebizitza-eskaintza dagoenean. Hala ere, pisu espezifikoa eta merkatu-kuota berreskuratzen ditu, eskaintza hori jaisten denean edo baldintza ekonomikoek hurbileko lurraldeko beste eremu batzuetan etxebizitza eskuratzeko aukerarik ematen ez dutenean.

Udalerrian diren etxebizitzak, oro har, nahiko berriak dira; 50 urte baino gehiago duten familia-etxebizitzen ehunekoa oso txikia da. 2019an Eustatek emandako datuen arabera, Derioko bizitegi-parkearen batez besteko antzinatasuna 32 urtekoa da.

Bestalde, eta Eustatek emandako datuen baitan, Derioko etxebizitzen batezbesteko azalera 86,70m2-koa da.

Etxebizitzaren okupazioari dagokionez, gainerako lurraldeen antzekoa da, eta pertsona bakar batek okupatutako etxebizitzen ehunekoa gainerako lurraldeetakoa baino txikiagoa da.

Indarrean dauden Arau Subsidiarioek 2.172 etxebizitza inguru antolatzen dituzte, Lurralde Antolamenduaren Gidalerroen irizpidea aplikatuz kalkulatutakoa baino edukiera handiagoa. HAPO berriak hiri-lurzoruan proposatzen dituen jarduketak, birgaitze-, berritze- edo birdentsifikazio-eragiketa gisa justifika daitezkeenak, baliteke kontuan ez hartzea ezartzen den bizitegi-kuantifikazioan.

Hitzarmen bat dago Eguzkilore Fundazioarekin, larrialdiko etxebizitzei buruzkoa, etxebizitzarako oinarrizko sarbidea emateko.

Deriok udal etxebizitza tasatuak arautzen dituen ordenantza lokala du.

Egiteke dagoen eraikuntzari dagokionez, egun dauden orubeak Rementariñe eremuan daude. Ganbe-Goikoari, Larrabarriri eta Aldekoneri dagokienez, egiteke zeuden

Derioko etxebizitzaren inguruko datuak (2021)

Etxebizitzen batezbesteko tamaina:
86,7 m².

Etxebizitza kopuruaren bilakaera
2001 — **+ 1.257** / **+ %69** — 2021

Azken bosturtekoan amaitutako babes ofizialeko etxebizitzak*:
(‰ biztanle)
9,06.

Etxebiden erregistratuta dauden etxebizitzen eskaerak*:
(‰ biztanle)
66,07.

Bizitegi-erabilerako etxebizitza-dentsitatea*:
(etxebizitza/Ha)
13,28.

50 urtetik gorako familia-etxebizitzak**:
19,45 %.

* 2021 | **2020

lurzatiek eskatu dituzte lizentziak. Garapen bidean dauden eremuak birpartzelatutako lurzoruak dira, baita jasotzeke dagoen urbanizazioa ere, hala nola Aldekone-Goikoa eremua, lurzatien lizentziak birpartzelatuta eta eskatuta baitaude.

Etxebizitzaren gaia da herritarren artean iritzi-aniztasun handiena duena, zehazki, HAPO berriak etxebizitza berriak aurreikusi behar dituen ala ez.

Derioko Udala Migraziorako Euskal Itun Sozialari atxikita dago. Horren bidez, aniztasuna, elkartasuna eta beharra dira migratzaileen arreta prebentibo eta humanitarioan konprometitzeko abiapuntuak, batez ere egoera zaurgarrienean daudenena, hala nola bakarrik dauden emakumeena edo beren kargura adingabeak dituztenena eta giza eskubideen urraketen biktimena.

ILDO ESTRATEGIKOA #12

Udalerrian kultura eta euskara sustatzea.

18 KULTURA- ETA HIZKUNTZA-ANIZTASUNA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Plan Agenda Local 21
Txorierriko Zerbitzuen Mankomunitateko Euskara Plana

Udalerriko biztanleriaren gehiengoa (% 79,43) erdalduna da. Elebidun pasiboen ehunekoa (euskara eta gaztelania) 11,82koa da. Batez beste, Derion, Bizkaian eta EAEn baino euskaldun gutxiago daude.

Txorierriko Mankomunitatetik uskara sustatzen da udalerri guztietan, euskara eremu guztietan (eskola, familia, enpresa, administrazioa, gazteria, etab.) euskara indartzeko zuzendutako zerbitzu ezberdinak eskainiz. Mankomunitatearen xedea da euskararen erabilera, ezagutza eta kalitatea hobetzea. Horretarako Mankomunitateak bi plan ditu: Euskararen Plan Estrategikoa (2017-2020) eta Euskararen Kudeaketa Plana (2020).

Txorierriko mMankomunitatetik dendetan euskararen erabilera sustatzen da egitasmo ezberdinen bidez. Adibidez, euskaren lagun diren saltokien sare bat sortu da eta bertan, gaur egun, ehun saltoki baino gehiago daude.

Derioko Udalak ere Euskara Plan du, Udal Barruko Erabilera Plan Estrategikoa 2018-2022. Plan horren xedea da udalerrian euskararen erabilera sustatzea eta normalizatzea. Testuinguru horretan irizpide batzuk zehaztu dira Udalan elebitasuna bermatzeko.

Kultur ekipamenduari dagokionez, honako hauek dira herritarrei zerbitzua emateko udalerrian dauden zentroak: kultur etxea, udal ludoteka, Nagusien etxea, 14 eta 18 urte bitarteko gazteentzako Gaztelekua eta Doneztebe Ingurumen Aretoa.

Kultur Birika Derion eta Txorierrin diren kultur ekipamendu garrantzitsuenetako bat da. Liburutegia edo ikasgelak bezalako instalazioak izateaz gain, urtero erakusketa, kultur jarduera eta udal tailer ugari hartzen dituen gunea da.

Larrabarri baserria handitzeko lanak egin dira, Ludoteka hartzen duen esparruari erabilera espazio eta malgutasun gehiago emateko eta bertan jarduera gehiago burutu ahal izateko. Horrela, herritarrek lokal modernoagoa eta ekipatuagoa dute, udalerriko bizitza kulturala aberasten laguntzen duena.

Udalak kulturarekin harremana duten programa eta jarduera ezberdinak antolatzen ditu: gazteentzako eta haurrentzako programak; pertsona nagusientzako programa; Ikastaroak eta tailerrak (sukaldaritza, eskulanak, literatura, patch-work, zeramika, joskintza, dantza...); ikuskizunen gure aretoa saila asteburuetan...

Udalerriko Kultur Ondarearei dagokionez, babes ertaineko kultura-ondasun izendatzeko hainbat elementu daude: San Kristobal eliza, Kaltzeko errota, Gastañaga Bekoa baserria, Gastañaga Goikoa baserria, Apaiztegi Nagusiko kapera, Santa Klara monasaterioko kapera eta seminarioa. Udal hirigintza-plangintzaren bidez babesteko proposatu diren beste elementu batzuk honako hauek dira: San Esteban baseliza,

Derioko frontoia, Derioko probalekua, udaletxea, San Isidro eliza, landetxea eta Etxebarri baserria.

Aipatu elementu horiez guztiez gain, honako hauek ere azpimarra daitezke:

- Monumentu Multzo kategoriarekin kalifikatutako Kultura Ondasunen Erregistroan inskribatutako Kultura Ondasunak: Bilboko burdin hesia eta defentsak (3. eremua, oinarrizko babesa).
- Balizko Arkeologia Gune izendatuak: San Kristobal eliza, burdinola eta Arestiko errota.
- Babesteko proposatutako arkeologia-intereseko eremuak: Dañobeitia baserria, Dañobeitia errota eta Arzubia errota.

Udalak urtero atzerriko hizkuntza ikastaroetan eta musika eta dantza ikasketetan parte hartzeko dirulaguntzak ematen ditu.

#ANTOLAKUNTZA ETA GOBERNU ONA

ILDO ESTRATEGIKOA #13

Kalitatezko elikadura sustatzea eta tokiko produktuari balioa ematea.

02 GOSERIK EZ IZATEA

ILDO ESTRATEGIKOA #14

Udalerriko jarduera ekonomikoa sustatzea.

08 LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA

ILDO ESTRATEGIKOA #15

Industria-parke moderno, iraunkor eta berritzailea sustatzea.

09 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

ILDO ESTRATEGIKOA #16

Derio kudeaketa eraginkor, garden eta parte-hartzaile baten alde.

16 BAKEA, JUSTIZIA ETA ERAKUNDE SENDOAK

ILDO ESTRATEGIKOA #17

Derio udalerri kolaboratibo eta solidarioa.

17 ITUNAK, HELBURUAK LORTZEKO

ILDO ESTRATEGIKOA #13

Kalitatezko elikadura sustatzea eta tokiko produktuari balioan jartzea.

02 GOSERIK EZ IZATEA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana
Tokiko Agenda 21 Plana
Derioko udalerriko aisialdiko baratze ekologikoak arautzen dituen ordenantza.

Lehen sektoreak udalerriko jarduera ekonomikoaren % 0,18 suposatzen du (Udalmap, 2019). Ikus daitekeenez, ez da oso ehuneko esanguratsua, baina, hala ere, eskualdeko batez bestekoaren gainetik dago (% 0,1).

Udalerrian erregistratuta dauden ustiapenak 46 dira. Horietatik, 26 abeltzaintza-jardueretan aritzen dira, batez ere behiak, ardiak eta hegaztiak hazten. Bestalde, ustiategien % 89 titularrak berak garatzen ditu, gehiena familia-lana erabiliz. Soilik 8 ustiategik (% 17) dituzte kontratatutako langileak.

Udalerrian Derioko Nekazaritza Eskola LHII dago. Zentroa Lanbide Heziketako eskola da, 1986an sortua, eta nekazaritzako eta basogintzako gaien prestakuntzan erreferente bihurtu da. Gaur egun, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailaren barruan aurkitzen da.

Asteartero azoka txiki bat izaten da udalerrian, eta bertan mota guztietako nekazaritzako tokiko produktuak saltzen dira. Maiatzean, urteroko elikagai-azoka bat antolatzen da, nekazaritzako produktuen erakusketa eta salmentarekin.

Udalerriak nekazaritza jasangarriaren aldeko apustua egiten du. 2013. urtean, Derioko Udalak baratze ekologikoak landatzeko udal partzelen ustiapena herritarren eskura jarri zuen. izandako arrakasta ikusita, eskainitako partzelen kopurua 44raino igo zen. Zentzu horretan, Udalak badu udalerrian diren aisialdiko baratze ekologikoak arautzen dituen Ordenantza bat.

Udalerrian bada merkatarien elkarte bat, Deriocom. Elkarte horren xedea da tokiko merkataritza eta produktuak laguntzea da.

Eustatek 1999an emandako datuen arabera, Derioko lurzoru urbanizagarriak 159 hektarea ditu.

Derion ez dago ingurumena babestu eta hobetzeko udal eremurik. Baso lurzoruak 225,33 hektarea hartzen ditu eta landazabalak 173,51 hektarea hartzen ditu.

ILDO ESTRATEGIKOA #14

Udalerriko jarduera ekonomikoa sustatzea.

08 LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana

Tokiko Agenda 21 Plana

Ostalaritzarako eta merkataritzarako lurzoruaren okupazioa arautzen duen ordenantza, jabari publiko eta pribatuko erabilera publikoko kasuetan.

Egaz Txorierri, Txorierriko Mankomunitateko Sustapen Ekonomikorako Zerbitzua (Loiu, Sondika, Derio, Zamudio, Lezama eta Larrabetzu) Txorierrin diren behar ezberdinetara erantzunez enplegua eta formakuntza garatzko ardura duen erakundea da.

Egaz Txorieriren bidez kudeatzen dira udalerrietako langabeen artean enplegua sustatzeko laguntzak, enpresei, autonomoei, ostalaritzari eta tokiko merkataritzari laguntzeko laguntzak, eta, halaber, gazteei zuzendutako emantzipazio-planak eta -programak garatzeko apustua egiten da, gazteen prestakuntza eta lana azpimarratuz.

Derio estrategikoki kokatutako udalerria da, eta enpresa-jardueraren tasa handia du, bai industria-sektoreetan bai zerbitzu aurreratuetan, eta oso erakargarri egiten du enpresak ezartzeko.

Udalerrian 899 enpresa daude (Eustat, 2021) eta 5 industrialde: Bizkaiko Parke Teknologikoa, Astikene Industrialdea; Ugaldeguren Industrialdea; Neinver Industrialdea eta Txozna Industrialdea.

Derioko lan-merkatuari buruzko parametroak positiboak dira eta eskaintzan zein eskarian aldeko dinamika ekonomikoa dagoela adierazten dute. Udalerriko langabezia-tasa (Lanbide 2022) % 7,68koa da, eskualdeko langabezia-tasa (% 9,02), Bizkaikoa (% 11,31) eta EAEkoa (% 0,35) baino txikiagoa. Emakumeen langabezia-tasa (% 9,78) gizonen langabezia-tasa (% 5,61) baino altuagoa da. Derion erregistratutako langabezia-tasa enplegu osotik oso gertu dago, eta hori, zalantzarik gabe, oso datu positiboa da udalerriarentzat.

Udalerriko enplegagarritasun-indizea, Lanbidearen arabera, oso altua da. Udalerriak bere biztanleria aktiboa baino askoz ere lan-eskaintza handiagoa du, eta horrek beste udalerri batzuetan bizi den biztanleriaren mugikortasun-fluxu eta -konbergentzia handia sortzen du Deriora.

Udalerriko zerbitzuen sektorea da balio erantsi handiena ematen duena, % 83,88; Bizkaiko eta EAEko batez bestekoaren gainetik dago, eta ondoren datoz industria-sektorea (% 12,32) eta eraikuntza (% 3,61). Lehen sektorea ez da oso garrantzitsua udalerrian (% 0,18); hala ere, eskualdeko batez bestekoaren gainetik dago.

Herritarrek jarduera ekonomikoaren inguruan duten hautemateari dagokionez, adostasun maila txikia duen gaia da. Oro har, badirudi industrialdeetarako zoru berrien beharra ez dagoenaren pertzepzioa dagoela dirudi, baina egun diren industrialdeetan eraberritze, hobekuntza eta eguneratze lanak behar diren pertzepzioa bada.

Merkataritza txikia eta ostalaritza sektore estrategikoak dira Derion, ez bakarrik aberastasuna eta enplegua sortzeko duten gaitasunagatik, baita eragin zuzenagatik ere, bai hiri-bilbearen egituraketan, bai sor dezakeen gizarte-jardueran.

Merkataritza dinamizatzeko Udalak jarduera ezberdinak antolatzen ditu Deriko Merkatarien Elkartearekin batera. Adibidez, Udalak udalerriko jarduera ekonomikoaren inguruan sentsibilizazio eta dinamizazio kanpainak jartzen ditu martxan, Politeknika Txorierrirekin batera eta Merkatarien Elkartearekin batera. Horrelako ekintzekin onura lort nahi da alde guztientzako; alde batetik, ikasleriak formakuntza eta esperientzia bereganatzan du eta, bestetik, merkatariek onuragarriak izan daitezkeen jarduereten parte hartzen dute.

Urtero, Tokiko Enplegu Planaren esparruan, Udalak kontusail bat erabiltzen du udalerriko langabeen prestakuntza eta kontratazioa sustatzeko. Halaber, Udalak tailerrak antolatzen ditu eta dirulaguntzak ematen dizkie udalerriko langabeei, haien enplegagarritasuna hobetzeko.

ILDO ESTRATEGIKOA #15

Industria-parke moderno, iraunkor eta berritzailea sustatzea.

09 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:

Aginte-plana

Tokiko Agenda 21 Plana

Hiri-Antolamenduko Plan Orokorra (HAPO)

Industrialdeetan, enpresa guneetan eta parke teknologikoetan hondakinak biltzeko sistema arautzen duen ordenantza.

Derioko udalerria jarduera ekonomikoagatik, industriagatik eta berritzeko gaitasunagatik nabarmentzen da, kalitatezko jarduera eta ahalmen ekonomiko handia baititu.

Derion industria- eta enpresa-kokaleku garrantzitsuak daude; udalerrian 5 industrialde daude eta horietan 900 enpresa inguru daude:

- Astikene poligonoa: sortu berria den industrialde hau udalerriaren mendebaldean aurkitzen da. Bertan 22 enpresa daude eta bere izaera Loiuko aireportuttik oso gertu izanagatik baldintzatuta dago. Enpresak industria anitzetan aritzen dira, hirugarren sektoreko zona batekin.
- Ugalderguren I poligonoa: Ugaldegurenen hiru sektoreak (I, II eta III) udalerriaren hegoaldean daude, Txorierriko korridorearen zatian.
- Ugalderguren I industrialdea Derio eta Zamudio udalerrien gainean dago. Batez ere metal-industriak dituen industria-eremua da, eta inplantatutako enpresen (ETE) jarduera dibertsifikatuz joan da, gaur egun hainbat industria, biltegiak eta zerbitzu-enpresak baititu.
- Polígono Neinver: jarduera industrial ezberdinetako 76 enpresa biltzen dituen industrialdea da. Ugalderguren I. industrialdearen ondoan dago. Dentsitate handia du, eta problematika bat, ziur aski planifikatu gabeko sorreratik datorrena.
- Txozna Industrialdea.
- Bizkaiko Parke Teknologikoa: udalerriaren ekialdean dago, Derio eta Zamudio artean. 282 enpresa eta I+Gko agente daude, teknologikoki aurreratuak, 3582 milioi euroko fakturazioa, 333 milioi euroko enpresa-inbertsioa I+Gn eta 10.988 profesional, sektore estrategikoetan ekosistema berritzailea osatuz.

Udalak zenbait jarduketa egin ditu industrialdeetarako sarbidea eta inguruak konpontzeko, inguruko trafikoaren segurtasuna hobetzeko.

Egaz Txorierrik zentsu bat egin zuen duela urte batzuk, udalerriko industria eta enpresa jarduera guztiak eta merkataritzako lokal guztiak biltzen zituena, metro koadroka erroldatuta.

Derioko Argazki Taldea (DAT)

Era berean, PERCO moduko bat egin zen Udalarentzat, eta merkataritza eta ostalaritza sustatzeko hainbat ekintza garatu dira, eta hainbat ekintza egin dira Behargintzarekin koordinatuta, hainbat proiektu gauzatuz.

ILDO ESTRATEGIKOA #16

Derio kudeaketa eraginkor, garden eta parte-hartzaile baten alde.

16 BAKEA, JUSTIZIA ETA ERAKUNDE SENDOAK

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana

Udalak, jarduera ezberdinen bidez, administrazio elektronikoa sustatu du. Kiroldegian jarri den hiri-kutxazain berriak udal-izapide ezberdinak egiteko aukera eskaintzen die herritarrei. Gailu berri honen helburua Udalak herritarrei eskaintzen dien zerbitzua hobetzea da, administrazio-kudeaketak arintzea ahalbidetuko duen komunikazio-kanal berri bat gaituz. du: Gurea Aretoko sarrerak erostea, errolda-ziurtagiria eskatzea, kiroldegiko eta Udaleko ordainketak egitea, ikastaroetarako harpidetza egitea eta Biscaytik-ekin konektatzea.

Era berean, Kalezaindu izeneko aplikazio bat sortu da. Horren bidez, herritarrek udalerrian ikusten dituzten kalteen berri eman ahal dute. Horri esker kalte horiek modu azkarrean konpontzeko aukera izan dezake Udalak.

Webgunearen bidez, Derioztarren ahotsa atalean, Udalak herritarren postontzi bat sortu du, derioztarrek udal-zerbitzuei buruz izan ditzaketen interes orokorreko zalantza edo kontsultei erantzuteko.

Gardentasuna eta herritarren parte-hartzea Zabaltzen online plataformaren bidez sustatzen dira. Derioko herritar guztiek lurraldearen antolamenduari, kontratuei, hitzarmenei, dirulaguntzei eta udalerrian indarrean dagoen araudiari buruzko dokumentazioa kontsultatu ahal izateko diseinatuta dago plataforma. Horrez gain, herritarrek udal erabakietan modu aktiboan parte hartzeko aukera ere badute. Udalaren xedea da administrazio ireki bat izatea eta administrazio-izapideak murriztea.

Barne-komunikazioa sustatzeko Barne Komunikazioa izeneko zerbitzua jarri da abian. Zerbitzu horrekin, posta elektronikoaren bidez, Udaleko langile guztiei Bostidin hartutako barne erabakien berri ematen zaie. Horrek Udalaren egitura eta eskaintzen dituen zerbitzuak hobetzea ahalbidetzen du. Gainera, Jokabide eta Gobernu Onaren Kodea ere onartu da.

Parte-hartzearen esparruan, urtero, Udalak aurrekontu parte-hartzaileak deitzen ditu. Horien bidez, herritarren proposamenak jasotzen dira, baita 7-16 urte bitarteko gazte eta nerabeena ere Derioko Umeen Kontseiluarekin lankidetzan. Prozesu horren bidez, aipatu adin tarteko gaztetxoek beren proposamenak aurkeztu eta horien hautaketa prozesuan parte har dezakete.

2023ko aurrekontu parte-hartzaileen kasuan, guztira, herritarrek egindako 70 proposamen jaso dira. Horien bidegarritasuna aztertu ostean, bideragarritasun tekniko eta ekonomiko handiena zuten egitasmoak bozkatu ziren. Bozka gehien jaso dituzten bi egitasmoak 2023 aurrekontuetan sartu eta egikarituko dira. Parte-hartze prozesuak, iazkoarekin alderatuta, % 335eko hazkundea izan du. Hazkunde horrek 7 eta 16 urte bitarteko gaztetxoen parte-hartzean ere isla izan du. Parte hartu duten

DERIO UDALA / AYUNTAMIENTO

herritar guztietatik % 19,8 adingabeak izan dira. Gazteen parte-hartzea aurreko urtean erregistratutakoaren bikoitza izan da (% 10).

HAPO berriaren esparruan herritarren parte-hartzerako prozesu bat jarri da abian. Guztira 233 herritarrak parte hartu dute, gehienak kanal digitalen bitartez.

Barne mailan, administrazioaren barne produktibitatea hobetzeko asmoz, Udalak plantillaren lanbide gaitasunetara bideratutako Prestakuntza Plan bat dauka eta Udalean lan gune ireki bat sortu da harreman arinak sortzeko.

Derioko Udalak bere marka berritu du, estilo modernoago, soilago eta gertuago batekin herritarrekiko konfiantza sortzeko asmoz.

Herritarren segurtasunari dagokionez, herritarren segurtasuna indartzeko inbertitzea da Udalaren lehentasunetako bat. Alde horretatik, udal-eragileen plantilla handitu egin da, eta estrategia bat prestatu da patruilak oinez bultzatzeko, udalerriko segurtasuna indartzeko eta herritarrei zerbitzu hobea eskaintzeko.

ILDO ESTRATEGIKOA #17

Derio udalerri kolaboratibo eta solidarioa.

17 ITUNAK, HELBURUAK LORTZEKO

Erreferentziazko planak eta dokumentuak:
Aginte-plana

Udalak elkartegintza sustatzen du udalerria indartu eta dinamizatzeko. Udalak nazioarteko kanpainetan parte hartzen du.

Derio oso udalerri asoziatiboa eta parte-hartzailea da eta elkarte-sare interesgarria du. Zehazki, Derion, besteak beste, honako elkarte hauek daude:

- Kultur elkarteak: Derio Txiki Guraso Elkartea; Arretxiko San Isidro jai batzordea; "Kaleko Kulturak" Kaleko Arteko Kultur Elkartea; Suby y Ke aeromodelismo Kluba; San Migueleko jai batzordea; Santimamiko jai batzordea; Ipar Alde abesbatza; Derio Komunikazioa; Derioko Argazki Elkartea; Eltzegintza Txorierriko zeramika elkartea; Jantzi Jarauntzi Troupe; Lainomendi; Piperdun Derioko Flamenko Elkartea; Santzoka Gazte Elkartea; Sutondoan Derioko emakumeen eta kontsumitzaileen elkartea; Tximintx Elkartea; Txoriberri Kultur Elkartea eta Txorierriko AEK.
- Gizarte elkarteak: Derioko Elikagaien Elkarte Solidarioa (DEES); Gure Señeak; Odol Argia.
- Kirol elkarteak: A.D. Miragarri Taldea; Arteaga F.S. Taldea; Txorierriko Korribilariak; Club Deportivo Derio; Gezi Bide; Derio Saskibaloi Taldea; Derioko Eskupilota Atxiki Taldea; Derio Xake Taldea; Grupo Cicloturista Derio; Grupo Pozgarri Futbol Sala; Grupo Untza Mendi.

Elkarte horietako askok proiektu solidarioak gauzatzen dituzte. Adibidez, Arteaga Futbol Taldeak eta Euskal Trenbideetako Langileak Mugarik Gabe boluntariotza elkarteak elkartasun-proiektu bat gauzatzeko borondateak batu zituzten. Futbol taldeak kirol materiala eman zuen Montevideoko hiri-bazterreko lau jantoki sozialetan eta Cabo Verdeko San Vicente Uhartean den Mindelo hiriko ikastetxe batean banatzeko. Gabonetan Derioko Udalak, Emaus Gizarte Fundazioarekin, Herriko Gazteak taldearekin eta Hamadako Izarrak Elkartearekin batera, jostailuak biltzeko elkartasun kanpaina burutu zuen.

Txorierriko Mankomunitatetik ere elkartasunarekin zerikusia duten kanpianak eta jarduerak burutu dira, hala nola, Ukrainarako ondasunen bilketa.

4. AMIA ANALISIA

AHULEZIAK

1. Hots-kutsadura aireportuak kaltetutako eremu batzuetan, horrek ingurumenean, bizi-kalitatean eta osasunean eragiten dituen arazoekin.
2. Eraginkortasun txikiko tokiko azpiegiturak; horien gainean, beharrezkoa da energia-eraginkortasuna hobetzeko eta energia berriztagarriak sartzeko jarduerak egitea.
3. Mugikortasun ez oso iraunkorreko ereduak, ibilgailu pribatuan egiten diren joan-etorriak nagusi direlarik, oinezkoen edo txirrindularien mugikortasunaren aurrean.
4. Biztanleria-sektore batzuek prestakuntza eskasa dute informazioaren teknologien erabileran.

INDARGUNEAK

1. Ondo komunikatutako udalerria, komunikazio-azpiegituren sare on batekin. Horrek jarduera-eremu dinamikoak garatzen, industria ezartzen eta herritarren bizi-kalitatea hobetzen laguntzen du.
2. Hiri trinkoa da, batez ere hirigunean, herritarren topaketa, mugikortasun jasangarria eta jarduera errazten dituen hiri-bilbearekin.
3. Hiri-eredu jasangarriagoan pentsatzeko beharraren kontzientzia soziala.
4. Energia eragimenaren arloko udal politikak, hala nola argiteria publikoa hobetzea edo udal eraikin eta instalazioetan energia berriztagarriak sartzea.
5. Uraren eta airearen kalitate ona.
6. Mugikortasun iraunkorraren arloan udal-ekimenak eta egindako lanak izatea.
7. Mugikortasun iraunkorrarekin lotutako hainbat jarduera, hala nola bidegorriak, ZAP gunea.
8. Garraio publiko iraunkorra eta ez-kutsatzailea sustatzeko udal proiektu eta ekimenak.
9. Bizikidetza ona eta herritarren segurtasuna.
10. Kalitate eta prestazio handiko zerbitzuen sarea, hezkuntza, osasun, kirol eta adinekoendako.
11. Elkarte-sare garrantzitsua, gizarte- eta ekonomia-garapenarekin eta elkarte ugarirekin konprometitutako hiritartasunarekin.
12. Tokiko enplegu programak eta jarduera ekonomikoak sustatzeko programak izatea, talde jakin batzuentzat.
13. Berrikuntzari egokitutako profila duen industria-sarea dago, teknologia-parkeak hurbil daudelako.

MEHATXUAK

1. Arrisku naturalen eta klima-aldaketarekin lotutako arazoen (uholdeak, bero-boladak edo lehorteak) eraginpean egotea.
2. Kanpoko energia-mendekotasun handia, udal-eremuan energia berriztagarrien ekoizpen eskasa eta autosufizientzia-maila txikia duen testuinguruan.
3. 'Laugarren adina' izenarekin ezagutzen den taldeak gero eta garrantzia handiagoa du, eta teknologia berriak eskuratzeko zailtasun bereziak dituen talde soziala izango da.

AUKERAK

1. Azpiegitura eta instalazio handiak izatea, lehiatzeko abantailak ekar ditzaketenak; esaterako, aireportuetatik eta industrialdeetatik hurbil egotea.
2. Gutxi erabiltzen den natur eta paisaia ondarea, zerbitzu eta azpiegiturez hornitzeko jarduketak garatzeko ahalmen handia duena.
3. Udalerriak Bilborekin duen lotura. Horrek hiri- eta landa-eremuen arteko oreka errazten du, biztanleria areagotzen du udalerrian eta hirietako pilaketa saihesten du.
4. Energia-eraginkortasuna, energia berriztagarriak eta klima-aldaketaren aurka hobetzeko itun edo estrategiei atxikitzea.
5. Herritarren sentsibilizazioa areagotzea ingurumenaren arloan eta klima-aldaketaren erronkaren eta horrek hiri-inguruneetan dituen ondorioen aurrean.
6. Etxebizitza, ekipamendu eta zerbitzu egokituen arloan biztanleria gaztea, bertakoa nahiz flotatzailea, erakartzeko ekimenak eta programak izatea.
7. IKTak erabiltzea gobernantza eta herritarren parte-hartzea hobetzeko, partaide izatearen sentimendua eta konpromisoa hobetzeko.
8. IKTen erabilera sustatzeko ekimenak, administrazio elektronikoaren eta zerbitzuen arloko ekintzak garatzeko.
9. Energia berriztagarriak eta eraginkortasun energetikoa sustatzeko politika publikoak eta programak eraikuntzan eta etxebizitzetan.
10. Etxebizitza babestuak sustatzeko jarduketak, bai eraikuntza berrikoak, bai birgaitzekoak, etxebizitza-eskaerari erantzuteko.
11. Udalerriaren digitalizazio-maila hobetzeko ibilbide garrantzitsua, zerbitzu guztiak hobeto kudeatzeko.

5. PLANAREN EGITURA:

ILDO ESTRATEGIKOAK, PROGRAMAK ETA EKINTZAK

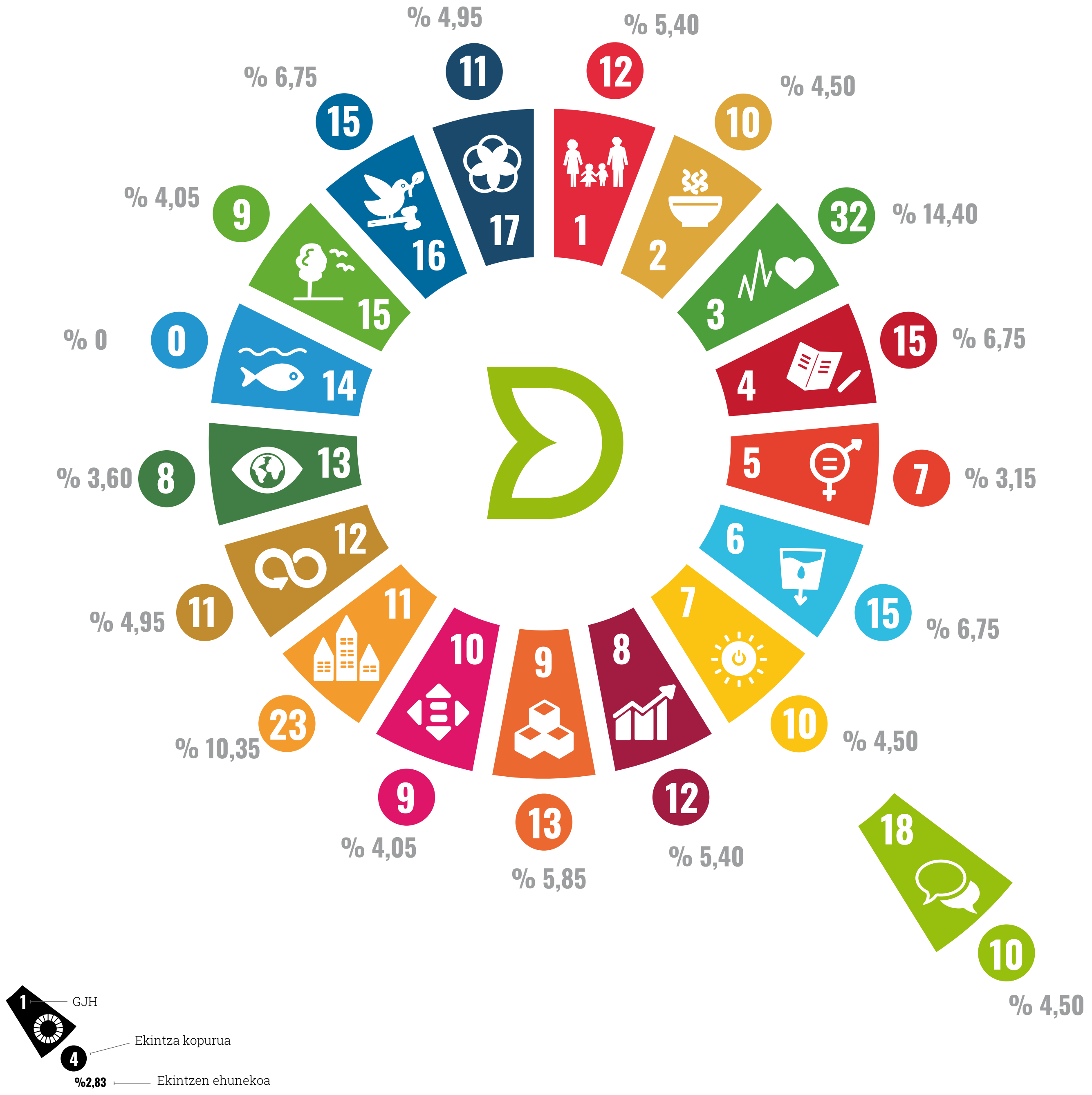

ILDO ESTRATEGIKOAK

DERIO #LURRALDEA ETA JASANGARRITASUNA

IE1.- Uraren kalitatea bermatzea eta kontsumo iraunkorra zaintzea

Programa 1.-	Kalitatezko saneamendu- eta hornidura-sarea bermatzea.
Programa 2.-	Uraren kontsumoa arrazionalizatzea hainbat sektoretan.
Programa 3.-	Baliabide hidrikoak kutsatzeko arriskua murriztea.
Programa 4.-	Kontzientziazioa eta sentsibilizazioa.

IE2.- Derio energetikoki jasangarria den udalerri bihurtzea.

Programa 5.-	Energia-eraginkortasuna lortzeko mekanismoak martxan jartzea eta autokontsumoa sustatzea.
Programa 6.-	Energia-kontsumoa murriztea.
Programa 7.-	Parke mugikorreko energia-kontsumoa optimizatzea.

IE3.- Derio udalerri jasangarria eta irisgarria izatea lortzea.

Programa 8.-	Udalerriko irisgarritasuna hobetzea.
Programa 9.-	Hiri eremu iraunkorra eta segurua bermatzea.

IE4.- Udalerrian kontsumo eta ekoizpen jasangarria bermatzea.

Programa 10.-	Herritarren artean kontsumo iraunkorra sustatzea.
Programa 11.-	Kudeaketa zuzena eta birziklatzea sustatzea.

IE5.- Derio klima-aldaketaren aurrean

Programa 12.-	Klima-aldaketaren ondorioak ahalik eta gehien murriztea udalerrian, KEJEPekin bat etorriz.

IE6.- Udalerriko biodibertsitatea babestea, mantentzea eta lehengoratzea.

Programa 13.-	Ingurumena, berdeguneak eta ekosistemak zaintzea.

IE7.- Herritar guztien gizarte-ongizatea bermatzea.

Programa 14.-	Errentan oinarritutako hobariak, laguntzak eta salbuespenak sortzea.
Programa 15.-	Derioko familien oinarrizko beharrak asetzea.
Programa 16.-	Zahartze aktiboa sustatzea.

IE8.- Herritarren osasuna eta ongizatea sustatzea.

Programa 17.-	Kirol-ekipamenduak eraikitzea eta hobetzea.
Programa 18.-	Kirol-jarduueretarako sarbidea erraztea eta sustatzea.
Programa 19.-	Airearen kalitatea hobetzea.
Programa 20.-	Mugikortasun iraunkorraren sustapena.

IE9.- Kalitatezko hezkuntza bermatzea.

Programa 21.-	Kalitatezko hezkuntza bermatuko duten neurriak bultzatzea.
Programa 22.-	Hezkuntza-eragileen arteko lankidetza sustatzea.
Programa 23.-	Bizitza osoko ikaskuntza bermatzea.

IE10.- Derion generoen arteko erabateko berdintasuna lortzea.

Programa 24.-	Udalerrian berdintasuna sustatzen duten jarduerak garatzea.

IE11.- Derioztarren arteko desberdintasunak murriztea eta integrazioa erraztea.

Programa 25.-	Herritar guztiei etxebizitza duina izateko aukera bermatzea.
Programa 26.-	Herritar guztientzat berdintasunezko tratua bermatzea.

IE12.- Udalerrian kultura eta euskara sustatzea.

Programa 27.-	Kultura sustatzea Kulturaren Plan Estrategikoaren markoan.
Programa 28.-	Udalerrian euskararen erabilera sustatzea.

IE13.- Kalitatezko elikadura sustatzea eta tokiko produktuari balioa ematea.

Programa 29.-	Pertsona guztientzako elikadura osasuntsua.
Programa 30.-	Tokiko produktuaren salmenta sustatzea.

IE14.- Udalerriko jarduera ekonomikoa sustatzea.

Programa 31.-	Jarduera ekonomikoa bultzatzen duten jarduerak egitea.

IE15.- Industria-parke moderno, iraunkor eta berritzailea sustatzea.

Programa 32.-	Industria-parke moderno eta berritzailea bermatzea.
Programa 33.-	Jardueren ingurumen-portaeren hobekuntza sustatzea.
Programa 34.-	Jardueren legezko egokitasuna bermatzea.

IE16.- Derio kudeaketa eraginkor, garden eta parte-hartzaile baten alde.

Programa 35.-	Gardentasuna bermatzea udal-kudeaketan.
Programa 36.-	Udalerriko segurtasuna hobetzea.

IE17.- Derio udalerri kolaboratibo eta solidarioa.

Programa 37.-	Erakundeen arteko lankidetza sustatzeko neurriak.
Programa 38.-	Udalerrian elkartegintza sustatzen duten neurriak.

DERIO #LURRALDEA ETA JASANGARRITASUNA

IE 1: URAREN KALITATEA BERMATZEA ETA KONTSUMO IRAUNKORRA ZAINTZEA.

PROGRAMA 1: Kalitatezko saneamendu- eta hornidura-sarea bermatzea.	
A1.1	Saneamendu- eta hornidura-sareen diagnostiko bat egitea.
A1.2	Jabe-erkidegoei kontzientziazioa eta laguntza ematea saneamenduarekiko duten erantzukizunean.
A1.3	Lehendik dauden espazioen birurbanizazioetan hornidura-sarea osatzera bideratutako jarduketak sartzea, haien kalitatea hobetzeko.

PROGRAMA 2: Uraren kontsumoa arrazionalizatzea hainbat sektoretan.	
A2.1	Uraren kontsumo jasangarria eta zentzuzkoa iturrietan, udal-instalazioetan, lorategien ureztatzean ur gutxi behar duten landareak landatuz, etab.
A2.2	Urbanizazio berrietan euri-ura hartzeko, arazteko eta berrerabiltzeko sistemak ezartzea.
A2.3	Igerilekuei buruzko ordenantzan, igerileku pribatuetan ura berrerabiltzeko betebeharra ezartzea.
A2.4	Ureztaketa hornidura saretik bereiztea.
A2.5	Euri-ura biltzeko andela eraikitzea.
A2.6	Udalak egin behar dituen eraikuntza-lanetan ura berrerabiltzeko edo zentzuzko erabilera egiteko ingurumen-irizpidea barneratzea.

PROGRAMA 3: Baliabide hidrikoak kutsatzeko arriskua murriztea.	
A3.1	Euri-urak eta ur beltzak bereizteko jarduketa-plana idaztea.
A3.2	Estolderian prebentzio-ekintza areagotzea. Kaleetara hondakinak iristea saihestu, euri-urak ibaira ez isurtzeko.
A3.3	rakunde eskudunekiko harremana sendotzea eta beste erakunde batzuekin koordinatzea (ENVISER...).

PROGRAMA 4: Kontzientziazioa eta sentsibilizazioa.	
A4.1	Dekantatzeko kutxetak, iragazkia eta ondorengo mantentze-lanak kontzientziatzeko kanpainak.
A4.2	Herritarrei zuzendutako kontzientziazio-kanpainak, ibaiak baldintza onenetan mantentzeko eta horien garbiketa egiteko kanpainak, URArekin sinatutako hitzarmenaren esparruan.
A4.3	Berariazko kanpainak Eskolan diren haurrekin.

IE 2: DERIO ENERGETIKOKI JASANGARRIA DEN UDALERRIA BIHURTZEA.

PROGRAMA 5:	Energia-eraginkortasuna lortzeko mekanismoak martxan jartzea eta autokontsumoa sustatzea.
A5.1	Panel fotovoltaikoak jartzea udal-eraikin guztietan (udaletxean, kiroldegian…).
A5.2	Herritarrentzako aholkularitza, energia-eraginkortasuna hobetzen duten obretan (eraikinetan, ibilgailuetan…).
A5.3	Eraikinen kanpoko isolamendua: beroa berreskuratzeko instalazioa eta galdara aerotermiaz ordezkatzea.
A5.4	Eraginkortasun energetikoa hobetzen duten lokal komertzialetan obrak egiteko laguntzak.
A5.5	Argiteria publikoaren eta udal eraikinen argiteria LED motara ordezkatzeko lanak amaitzea.

PROGRAMA 6:	Energia-kontsumoa murriztea.
A6.1	Energiaren kontsumoa arrazionalizatu eta kontrolatzeko baliabideak gehitzea.
A6.2	Argiztapen-sentsoreak jartzea erloju astronomikoei energia optimizatzen eta itzaltzen laguntzeko eta egokitzeko.
A6.3	Herritarrei zuzendutako kontzientziazio kanpainak.

PROGRAMA 7:	Parke mugikorreko energia-kontsumoa optimizatzea.
A7.1	Udal ibilgailuak pixkanaka elektrikoekin ordezkatzea.
A7.2	Teknikariak bizikleta elektrikoz hornitzea.

IE 3: DERIO UDALERRI JASANGARRIA ETA IRISGARRIA IZATEA LORTZEA.

PROGRAMA 8:	Udalerriko irisgarritasuna hobetzea.
A8.1	Irisgarritasun-plana gauzatzea bide publikoan, eraikinetan, garraioan eta komunikazioan eta seinaleetan.
A8.2	Egin beharreko urbanizazio-obretan irisgarritasun-irizpideei eustea.
A8.3	Udalerriko oinezkoen pasabideak jaistea edo lautzea.
A8.4	Oinezkoentzako ibilbideak hobetzea Butroi kalean, elizaren inguruan.
A8.5	Urbanizazioaren hobekuntza eta txoznaren irisgarritasun baldintzak.
A8.6	Mugikortasun murriztuko plazak egokitzea.
A8.7	Merkataritza lokaletan irisgarritasuna faboratzen duten obrak egiteko laguntzak.
A8.8	Igogailua jartzea futbol-zelaiko harmailetarako irisgarritasuna bermatzeko.
A8.9	"Entrecalles"-eko berrurbanizazio integrala irisgarritasuna eta funtzionaltasuna hobetzeko eta haren irudia berritzeko (euri-urak, ur beltzak, zoladura…).
A8.10	Gernikako Arbola kalea berrurbanizatzea, mugikortasuna hobetuz. Oztopo arkitektonikoak kentzeko neurriak hartzea (Urkiola eta Euskal Herria arteko eskailerak), mugikortasun murriztua duten pertsonentzako irisgarritasuna bermatzeko.

PROGRAMA 9: Hiri eremu iraunkorra eta segurua bermatzea.	
A9.1	Espazio publikoak hobetzea eta mantentzea.
A9.2	Eraikin eta instalazio guztien autobabeserako planak egitea.
A9.3	Herriko Plazaren eta geltokirako sarbidearen arteko alboko berrurbanizazioa.
A9.4	San Migel plaza berritzea.
A9.5	Taileri Seminario pasealekua egokitzea eta hobetzea.
A9.6	Udalerriko seinaleak berritzea eta radar pedagogiko berriak jartzea.
A9.7	HAPO garatzea eta onartzea.
A9.8	Haurrentzako aisialdirako guneak berritzea: Itsasontzi Pirata, Gaztelumendi plaza, Errekatxueta, Herriko Plaza.
A9.9	Aldekonen adinekoek eta haurrek gozatzeko estalitako gune multiozio berria.
A9.10	Uribe parkean hiri-altzariak berritzea: bankuak, paperontziak, panelak, seinaleak.
A9.11	Euritik babesteko pergola/markesina instalatzea anbultoriorako sarbidean.
A9.12	Kiroldegiaren atzealdean pergola bat jartzea (Unbe kalerantz), bereziki adineko pertsonek erabil dezaten.
A9.13	Espazio zibiletarako lokala prestatzea.

IE 4: UDALERRIAN KONTSUMO ETA EKOIZPEN JASANGARRIA BERMATZEA.

PROGRAMA 10: Herritarren artean kontsumo jasangarria sustatzea.	
A10.1	Erosketa eta kontratazio berdea sustatzea. Administrazio klausulak sartzea administrazio plegu eta kontratuetan.
A10.2	Herritarrak kontsumo arrazionalaren eta tokiko ekoizpen iraunkorraren ezarpenaren inguruan kontzientziatzea.
A10.3	Udaleko langileak kontsumo iraunkorraz eta birziklapenaz kontzientziatzea.

PROGRAMA 11: Kudeaketa zuzena eta birziklatzea sustatzea.	
A11.1	Udal eraikinetan birziklapena indartzea.
A11.2	Herritarrak hondakinen murrizketaz eta birziklapenaz kontzientziatzea. Edukiontzietan bota beharreko hondakinen inguruan informatzeko kanpainak.
A11.3	Hainbat material biltzeko puntu finkoak ezartzea. Adibidez, “Garbigune Mugikorra”, kokaleku gehiago jartzea eta finkoak izatea.
A11.4	Birziklapenaren ardura duten teknikariei etengabeko prestakuntza ematea.
A11.5	Edukiontzi bereiziak jartzea eraikinetan eta paperontzietan.
A11.6	Hondakinak biltzeko ibilbideak optimizatzea eta bilketa-puntuak berrikustea.
A11.7	Paper-kontsumoa murriztea, zuzendaritzatik digitalizazioa sustatuz eta eskatuz.
A11.8	Ingurumenaren aldetik babestuta dagoen eremuko bizikleta-sarearen egokitzapena burutzea.

IE 5: DERIO KLIMA-ALDAKETAREN AURREAN.

PROGRAMA 12: Klima-aldaketaren ondorioak ahalik eta gehien murriztea udalerrian, KEJEPekin bat etorriz.	
A12.1	Eremu degradatuen lehengoratzea sustatzea, bertako espezieei eta klima-aldaketara egokitutako espezieei lehentasuna emanez.
A12.2	Klima-aldaketaren ondorioak arintzeko eta klima-aldaketara egokitzeko irizpideak sartzea hirigintza-planeamenduaren eta eraikuntza-araudiaren berrikuspenean.
A12.3	Iraunkortasunaren eta ingurumenaren arloan kontzientziatzeko programak garatzea.
A12.4	Klima-aldaketaren arriskuen aurrean hezteko programak garatzea.
A12.5	Klima-aldaketaren mehatxuen aurrean jarduteko protokoloak prestatzea.
A12.6	Mehatxu klimatikoei aurre egiteko abisu-sistemak ezartzea.
A12.7	Udaleko langileak jasangarritasunaren, energia-trantsizioaren eta tokiko ekintza klimatikoaren inguruan prestatzea.
A12.8	Jarduera eta zerbitzu publikoetan klima- eta eraginkortasun-irizpideak ezartzea.

IE 6: UDALERRIKO BIODIBERTSITATEA BABESTEA, MANTENTZEA ETA LEHENGORATZEA.

PROGRAMA 13: Ingurumena, berdeguneak eta ekosistemak zaintzea.	
A13.1	Espezie autoktonoak landatzea.
A13.2	Ekosistemark kontserbatzearen garrantziaz kontzientziatzeko kanpainak.
A13.3	Asiako liztor-habien suntsipena sustatzea.
A13.4	Artebakarra-Mantulizen, “Uribe” korridore berdearen degradazioa indartzea eta saihestea.
A13.5	Untza ibaiaren korridore berdearen sorrera proiektatu eta kudeatzea, espezie inbaditzaileak kentzea, eremua birsortzea eta egokitzea.
A13.6	Untzaga sektorean, Ugalderguren Industrialdean, Bilboko Hilerrian... ekipamenduzko berdeguneak badirela eta horiek erabiltzeko aukera ezagutaraztea herritarrei.
A13.7	Iturritxualde mendia baloratzea eta Bilboko gerriko berdean sartzeko aukera aztertzea.
A13.8	Uribe parkean hainbat zuhaitz espezie landatzen jarraitzea.
A13.9	Aiartzako hariztiaren babesa, Albia Berriko bazkide baten ondare-sozietate batena.

DERIO #HERRITARRAK

IE 7: HERRITAR GUZTIEN GIZARTE-ONGIZATEA BERMATZEA.

PROGRAMA 14: Errentan oinarritutako hobariak, laguntzak eta salbuespenak sortzea.	
A14.1	Gizarte-larrialdietarako laguntzen programa.
A14.2	Pobrezia energetikoari laguntzeko programa.
A14.3	Errefuxiatuei laguntzeko programa (Mañarikua).
A14.4	Udalekuetan eta ludotekan sartzeko laguntza programa, familia ahulei zuzendua.

PROGRAMA 15: Derioko familien oinarrizko beharrak asetzea.	
A15.1	Etxez etxeko laguntza programa.
A15.2	Gizarte laguntzako langileak gehitzea.
A15.3	Jardueretan parte hartzen duten taldeen neurketa (adina, lana uzteko arrazoiak...).
A15.4	Mendekotasuna duten adineko pertsonei laguntzeko ekipamenduak sortzea.
A15.5	Ezagutza sustatzea eta oinarrizko gizarte-zerbitzuak bultzatzea.

PROGRAMA 16: Zahartze aktiboa sustatzea.	
A16.1	Adinekoentzako jarduera fisikoak eta tailerrak antolatzea.
A16.2	I. mendekotasun-gradurako eguneko zentro baten sorrera sustatzea, eguneroko bizitzan laguntza eskatzen hasten direnean adineko pertsonei eta haien familiei beharrei erantzuteko.
A16.3	Zahartze aktiboa sustatzen jarraitzea, hainbat programaren bidez: Ludoteka (memoriaren tailerra), belaunaldien arteko tailerrak, Tai-Chi ikastaroa...

IE 8: HERRITARREN OSASUNA ETA ONGIZATEA SUSTATZEA.

PROGRAMA 17: Kirol-ekipamenduak eraikitzea eta hobetzea.	
A17.1	Kalistenia parkea handitzea.
A17.2	Kiroldegian herritarrentzako aldagela egokituak sortzea.
A17.3	DUK igerilekuetako aldagela egokituak berritzea.
A17.4	Errendimendu altuko (squash) kanpoko makinen eremu berri bat sortzea.
A17.5	Gimnasioko makinak berritzea eta doikuntzak egitea.
A17.6	Kiroldegiko estalkia konpontzea.
A17.7	DUKeko sarbide-, abonu- eta inskripzio-sistema osorik modernizatzea.
A17.8	Ibaiondo futbol-zelaiaren instalazioak handitzea, 11 futbol-zelai berri batekin.

PROGRAMA 18: Kirol-jardueretarako sarbidea erraztea eta sustatzea.	
A18.1	Kirol taldeentzako diru-laguntzak kirola sustatzeko.
A18.2	Kirolari federatuei laguntzeko diru-laguntzak.

A18.3	Ohitura osasungarriei buruzko prestakuntza-hitzaldiak.
A18.4	Eskaladaren praktika sustatzea.
A18.5	Nordick Walking praktika sustatzea.
A18.6	"Training Gym" aplikazioa DUKren erabiltzaileentzat.
A18.7	Kirok Txartelaren erabilera sustatzea.

PROGRAMA 19: Airearen kalitatea hobetzea.	
A19.1	Hirigunean ibilgailu astunen sarbidea arautzea, kutsadura gutxitzeko.
A19.2	Airearen kalitatearen inbentarioa eguneratu eta argitaratzea.

PROGRAMA 20: Mugikortasun iraunkorraren sustapena.	
A20.1	ZAP eremua formalizatzen jarraitzea, bizikletentzako kaleak seinalatuz.
A20.2	Bizkaiko Foru Aldundiarekin elkarlanean, bidegorri berriak eraikitzea: mungialdeko bidegorria, lotura Mungiarekin, lotura aireportuarekin, lotura Parke Teknologikoarekin, Txorierriko bidegorria eta lotura Lezamako Trenbide Zaharreko Bidearekin.
A20.3	Mugikortasuna erakartzen duten puntuetan bizikletak aparkatzeko puntuak ezartzea.
A20.4	Bizikletaren erabilterarako seinaleak hobetzea.
A20.5	Erdialdeko bide-eskemako esku-hartzeak, oinezkoen mugikortasuna modu seguru eta erosoan hobetzeko.
A20.6	Hirigunean doako txandakako aparkalekua ezartzea, tokiko merkataritza sustatzeko.
A20.7	Autobus geralekua lekuz aldatzea eta Txorierri etorbideko, tren geltokiko, autobus lineaetakok eta bizikleta-aparkalekuetako mugikortasun gunearen inguruan biltzea.
A20.8	Mugikortasun-planaren jarraipena egitea eta gauzatzea.
A20.9	Bidegorria Tabernabarrira, Aireportura eta Parke Teknologikora irits dadin bultzatzea, erakunde eskudunekin lankidetzan.
A20.10	Bizikleta Plana gauzatzea.
A20.11	Txoerierriko bidegorria egitea, hura osatzen duten udalerriak lotuz.
A20.12	Bizikletentzako Plana garatzea eta eguneratzea, sarea zabalduz eremu berriekin: Txorierriko Etorbidea Maurikobasorantz.
A20.13	Ganbe-Maurikobaso oinezkoentzako bidea prestatzea.

PROGRAMA 21: Animalien ongizatearen sustapena.	
A21.1	Txakurguneak udalerriko hainbat eremutan garatzea.
A21.2	"Txakur eredugarriak Derion" proiektua abian jartzea, entrenamendu-tailerra.

IE 9: KALITATEZKO HEZKUNTZA BERMATZEA.

PROGRAMA 22: Kalitatezko hezkuntza bermatuko duten neurriak bultzatzea.	
A22.1	Hezkuntza instalazioak egoera onean mantentzea.
A22.2	“Eskolara Lagunekaz” programa sozializatzea, familiak eskolara oinez joatera animatzeko eta haurrei segurtasuna ematen dieten tailerrak abian jartzeko.
A22.3	Haurrentzako laguntza teknologikoak.
A22.4	BAMeko ikasleek autonomia proiektuetan eta haurren partaidetzan praktikak egiteko aukera aztertzea.
A22.5	Haurrak babesteko eta tratu egokirako jardunaldiak antolatzeko aukera aztertzea BAMeko ikasleekin.
A22.6	Institutuko ikasleen parte-hartzea sustatzea udalerriko hainbat jardueratan.
A22.7	Eskolako komun guztiak eraberritzea.
A22.8	Eskolako patio inklusibo estali bat eraikitzea.

PROGRAMA 23: Hezkuntza-eragileen arteko lankidetza sustatzea.	
A23.1	Belaunaldien arteko topaketak abiaraztea institutuarekin eta HHIrekin.
A23.2	Crear sinergias entre el Ayuntamiento, el instituto, la politeknika, Gracia, BAN, ...
A23.3	Hitzarmen berriak sinatzea: “Unibertsitatea Gizartea 2022-2024” UPV/EHUrekin, Athletic Fundazioarekin, Politeknika Txorierrirekin...
A23.4	Orientazio zerbitzuen eta enplegurako prestakuntza zerbitzuaren arteko harremanak sendotzea. Baterako lanak egitea prestakuntzarako laguntzak, hautapen prozesuak eta abar ematerakoan.

PROGRAMA 24: Bizitza osoko ikaskuntza bermatzea.	
A23.1	Pertsona helduentzako Ludoteka abian jartzea.
A23.2	Formakuntza jarduerak abian jartzea Athletic Fundazioarekin, Osakidetzarekin...
A23.3	Laneratzea errazteko programak: prestakuntzarako laguntzen plana eta kontrataziorako laguntzen plana.

IE 10: DERION GENEROEN ARTEKO ERABATEKO BERDINTASUNA LORTZEA.

PROGRAMA 25: Udalerrian berdintasuna sustatzen duten jarduerak garatzea.	
A25.1	Udalerriko emakume esanguratsuei agerikotasuna ematea. Erreferente femeninoak sortzea. Emakume esanguratsuen izenak jarri udalerriko kaleei eta gune publikoei.
A25.2	Derioko Berdintasun Plan berri bat sortzea eta bertan jasotzen diren ekintzak garatzea.
A25.3	Familia eta lana uztartzeko jarduketak abiaraztea.
A25.4	Emakumeen parte-hartzea sustatzea.
A25.5	Berdintasuna sustatzeko ekintzak aktibatu ahal izateko datuak aztertzea.
A25.6	Udalerrian hobetu beharreko puntuak identifikatzea eta indartzea, segurtasuna areagotzeko, bereziki emakumeentzat.

A25.7	Indarkeria matxistaren kasuan jarraitu beharreko protokolo bat onartzea, agenteei prestakuntza emanez.
A25.8	Genero- eta sexu-aniztasuna ikusaraztea.

IE 11: DERIOZTARREN ARTEKO DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA ETA INTEGRAZIOA ERRAZTEA.

PROGRAMA 26:	**Herritar guztiei etxebizitza duina izateko aukera bermatzea.**
A26.1	Alokairuan diren pertsonentzako laguntzak sortzea.
A26.2	HAPOn estrategiak zehaztea kalitatezko etxebizitzen eskaintza handitzeko eta udalerrian etxebizitza babestuetako gutxieneko estandarrak igotzen saiatzeako.

PROGRAMA 27:	**Herritar guztientzat berdintasunezko tratua bermatzea.**
A27.1	Babeski-D programa garatzea.
A27.2	Eguzkilorerekin urtero egutegia berritzea..
A27.3	Mañarikua Egoitzako gerentziarekin etengateko harremana izatea.
A27.4	Boluntarioen sare bat sortzea uze zehatzetan lankidetzan aritzeko (Ukrainako Gerra, ...).
A27.5	Heziki-D proiektuaren barruan haurrak babesteko protokoloa bultzatzea.
A27.6	Eskola Lagunekaz, Udalekuetara Lagunekaz eta Umeen Kontseilua programa gizarteratzea.
A27.7	Genero- eta sexu-aniztasuna ikusarazteko eta LGTB+ kolektiboari laguntzeko jarduerak garatzea.

IE 12: UDALERRIAN KULTURA ETA EUSKARA SUSTATZEA.

PROGRAMA 28:	**Kultura sustatzea Kulturaren Plan Estrategikoaren markoan.**
A28.1	Udal Kultur Plana abiaraztea.
A28.2	Kultur instalazioak egoera onean mantentzea.
A28.3	Urte osoan adin guztietako jendearentzako kultur programak antolatzea.
A28.4	Adin goiztiarrentzako aisialdi-gune bat sustatzea eta hobetzea (txiki-txokoa).

PROGRAMA 29:	**Udalerrian euskararen erabilera sustatzea.**
A29.1	Euskararen udal plana garatzea. Mankomunitatearekin koordinatuta, euskarazko kultur jarduerak eta euskara sustatzeko jarduerak antolatzea, hala nola “Berbalagun”.
A29.2	Komunikazio guztia elebiduna izatea bermatzea. Kontrol- eta laguntza-sistemak aktibatzea, elebitasuna bermatzeko Udalaren eta elkarteen argitalpen guztietan.
A29.3	Euskara ikastaroen bidez ikastea erraztea, Mankomunitatearekin lankidetzan.
A29.4	Gizarte-eremuetan euskararen erabilera areagotzea, euskarazko ekitaldien kopurua handituz.
A29.5	Euskararen aldeko ekitaldietan parte hartzea bultzatzea.
A29.6	Elkarte-sarea euskararen erabileraren normalizazioan sartzea.

DERIO #ANTOLAKUNTZA ETA GOBERNU ONA

IE 13: KALITATEZKO ELIKADURA SUSTATZEA ETA TOKIKO PRODUKTUARI BALIOA EMATEA.

PROGRAMA 30: Pertsona guztientzako elikadura osasuntsua.	
A30.1	Elikagaien Bankurako ekarpenak bultzatzea.
A30.2	Gosearen kontra sentsibilizatzea eta laguntzeko dinamikak ezagutaraztea.
A30.3	Elikadura osasungarria kontuan hartzea Udalak antolatzen dituen jardueretan.
A30.4	Túper solidarioaren programa.

PROGRAMA 31: Tokiko produktuaren salmenta sustatzea.	
A31.1	Tokiko nekazal produktuaren salmenta sustatzea.
A31.2	Udalerrian egiten diren ekintzetan tokiko kontsumoa sustatzea. Jataondorekin tokiko produktuen kontsumoa sustatzen duten jarduketak sustatzea.
A31.3	Udal baratzeen garapena.
A31.4	ADR Tataondoren bidez lehen sektoreari udal laguntzak ematea.
A31.5	Azokan salmenta postuetako baldintzak hobetzea. Azoka estalitako pistetara eraman.
A31.6	Hurbileko merkataritzara bideratutako dinamizazio-programak antolatzea, Deriocomekin lankidetzan.

IE 14: UDALERRIKO JARDUERA EKONOMIKOA SUSTATZEA.

PROGRAMA 32: Jarduera ekonomikoa bultzatzen duten jarduerak egitea.	
A32.1	Langileentzako formakuntza eskaintza zabaltzea. Talde zaurgarrienentzat prestakuntza erakargarria eta funtzionala eskaintzea.
A32.2	Tokiko merkataritzaren aldeko kanpainak egitea.
A32.3	Ostalarien elkartea sustatzea eta laguntza eskaintzea sektorea sustatzeko ekintzen bidez.
A32.4	Enplegu osoa sustatzeko ekintzak egitea.
A32.5	Laguntzen komunikazioa hobetzea.
A32.6	Udalaren eta Behargintzaren arteko koordinazioa hobetzea.
A32.7	Hutsik dauden lokalen erabilera sustatzea.
A32.8	Pertsonen prestakuntza bultzatzea, gaikuntza-ikastaroak eta prestakuntzarako laguntzak antolatuz, bereziki gazteei zuzenduak, hala nola aisialdiko begirale eta zuzendari ikastaroak.
A32.9	Deriocomeko eta ostalaritzako lan-mahaiak indartzea.
A32.10	Tokiko merkataritzarentzako laguntzak, irisgarritasuna eta energia-eraginkortasuna erraztuko duten obrak egiteko.
A32.11	Derioztar langabeei lan egiteko aukera ematen jarraitzea, zuzeneko kontratazioaren bidez edo enpresei laguntzak emanez.
A32.12	Tokiko saltokiak irekitzea sustatzeko ekintzak garatzea.

IE 15: INDUSTRIA-PARKE MODERNO, IRAUNKOR ETA BERRITZAILEA SUSTATZEA.

PROGRAMA 33: Industria-parke moderno eta berritzailea bermatzea.	
A33.1	Industrialdeen eta udalerriaren arteko elkarrekintza eta lankidetza sustatzea.
A33.2	SAE zerbiztua sortzea.
A33.3	Industrialdeen barneko bideak hobetzea.

PROGRAMA 34: Jardueren ingurumen-portaeren hobekuntza sustatzea.	
A34.1	Jardueren espedienteen jarraipena.
A34.2	Energia berriztagarriak erabiltzen ditzuten industraildeak sortzea.
A34.3	Teknologia berriei eta energia berriztagarriei buruzko aholkularitza enpresetan, Egaz Txorierriren bidez.
A34.4	Hondakinen bilketa hobetzea.
A34.5	Zerbitzu mankomunatuek parte hartzea eta integratzea pleguen idazketan eta hondakinen jarraipenean eta kontrolean.
A34.6	Arriskutsuak izan daitezkeen zoruak identifikatzea eta, dagokion kasuan, horiek modu egokian kudeatzea.

PROGRAMA 35: Jardueren legezko egokitasuna bermatzea.	
A35.1	Enpresen errolda eguneratua izatea.
A35.2	Larrialdi Plan bat ezartzea eta abian jartzea.
A35.3	Udal-erroldak zuzentzea: enpresen eta jardueren egoerari buruzko hiru hilean behingo txostenak.
A34.4	Espedienteen eta egiteke dauden atazen kontrola: gorabeherak kudeatzeko kudeaketa informatikoko sistema; espedienteen jarraipen eguneratua.

IE 16: DERIO KUDEAKETA ERAGINKOR, GARDEN ETA PARTE-HARTZAILE BATEN ALDE.

PROGRAMA 36: Gardentasuna bermatzea udal-kudeaketan.	
A36.1	Aurrekontu Parte-hartzaileen bidez herritarrak gastu publikoaren banaketan sartzea.
A36.2	Udalak egiten duen lanaren eta espedienteen izapidetzeak zer suposatzen duenaren berri ematea herritarrei.
A36.3	Udalaren ekintzen eta aurrekontu gastuen komunikazioa hobetzea.
A36.4	Diru-laguntzen Plan Estrategikoaren esparruan, herritarren benetako egoerari dagozkion dirulaguntzak ematea.
A36.5	Izen-ematerako prozesuen plataforma digitalak hobetzea.
A36.6	Komunikaziorako euskarriak optimizatzea.
A36.7	Administrazio elektronikoa ezartzea eta herritarrei izapidetzeak erraztea.
A36.8	Urteko aurrekontuak diseinatzea, derioztarren parte-hartzea handituz. Etengabeko ebaluazio-sistema modernizatzea eta kontuak ematea.

A36.9	Dauden gizarte-zerbitzuak azaltzeko gida bat diseinatzea.
A36.10	GJHekin lerrokatutako aurrekontuak egitea eta Derio 2030 Estrategia garatzea.
A36.11	Udalerriko asoziazionismoa sendotuko duten neurriak hartzen jarraitzea, haiekin urteko bileren egutegia sortuz, dirulaguntzak indartuz eta Udalaren jardueretan inplikatuz.
A36.12	Barne-komunikazioko sistema berrietan aurrera egitea derioztarrei zuzendutako zerbitzuen kudeaketa hobetzeko (administrazio elektronikoa).
A36.13	Etengabeko ebaluazio-sistema modernizatzea eta kontuak ematea.

PROGRAMA 37: Udalerriko segurtasuna hobetzea.	
A37.1	Udaltzaingoa herritarrei gerturatzea.
A37.2	Gaueko autobus zerbitzua ezartzea kultur ekitaldietarako.

IE 17: DERIO UDALERRI KOLABORATIBO ETA SOLIDARIOA.

PROGRAMA 38: Erakundeen arteko lankidetza sustatzeko neurriak.	
A38.1	Elkartasunerako erakunde bat sortu nazioarte mailan.
A38.2	Laguntzak udalez gaindiko esparrura iristea.
A38.3	Euskal Fondoarekiko hitzarmenari eustea eta sendotzea.
A38.4	Diputazioarekin eta beste erakunde batzuekin aldizkako bilerak egitea.
A38.5	Osakidetzarekin lankidetzan aritzea, zerbitzua hobetzeko, espazio gehiago eskuragarri jarriz.

PROGRAMA 39: Udalerrian elkartegintza sustatzen duten neurriak.	
A39.1	Tokiko kultur eta kirol taldeentzako diru-aguntzak mantentzea eta indartzea.
A39.2	Bileren egutegia ezartzea eta udalerriko taldeekin hitzarmenak sinatzea.
A39.3	Kirol federazioekin koordinatzea.
A39.4	Elkarteen inplikazioa sustatzea Udalaren jardueretan.
A39.5	Atzerrian musika, dantza eta ikasketak egiteko eta kirolari federatuentzako dirulaguntzak bultzatzea.
A39.6	Elkarteen eta gizarte-taldeen parte-hartzea bultzatzea jaien eta aisialdiko jardueren programazioan eta antolaketan.

DERIO

UDALA / AYUNTAMIENTO